

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

POLICIJA U DOMOVINSKOM RATU 1990. - 1991.

Svjedočenja o herojskom vremenu

Prilog „Policija u Domovinskom ratu“ – MUP 42

Nakladnik:

Ministarstvo unutarnjih poslova RH

Glavna urednica:

Marija Kreš

Uredništvo:

**MUP, Kabinet ministra, Odjel za odnose s javnošću,
10 000 Zagreb, Vukovarska 33**

Stručni savjet:

**Krunoslav Borovec, Tomislav Buterin, Dubravko
Novak, Stjepan Gluščić, Oliver Grbić, Ivica
Kostanić, Nenad Kranjčec, Stipo Rimac**

Redakcija:

Nikolina Gotal, Biserka Lukan, Marija Žužul

Lektorica – redaktorica:

Otilija Mandić-Trkulja

Fotografija:

Ivica Lajtner, Arhiv HTV-a

Grafički urednik:

Vladimir Buzolić-Stegu

Priprema i tisak:

AKD, Zagreb, Savska 31

Naklada:

5000 primjeraka

Naslovna stranica:

**Specijalci MUP- a u vrijeme akcije “Oluja”,
Sjeverni Velebit**

Bili smo prvi

Poštovani i dragi čitatelji, kako ove godine obilježavamo već dvadeset godina od prvih demokratskih izbora te time i začetak stvaranja neovisne, demokratske i suverene Republike Hrvatske, želimo ovim posebnim prilogom odati priznanje i zahvalnost svim hrvatskim redarstvenicima, pripadnicima policije koji su bili prvi njezini branitelji, dali neprocjenjiv doprinos stvaranju hrvatskih oružanih snaga te kasnije pridonijeli odlučnoj obrani slobode drage nam Domovine tijekom cijelog Domovinskog rata.

Sjećanje na te dane svakom od nas tko ih je proživio jest doista i s pravom „sjećanje na dane ponosa i slave“. To je naše sjećanje vezano prvenstveno na iskreno i čisto, bespoštedno i plemenito domoljublje koje je nosilo naše prve branitelje, redarstvenike i policajce. Želimo to i takvo domoljublje, odricanje za Domovinu kao jednu od najvećih vrijednosti ostaviti i prenijeti i svim našim mladim naraštajima u trajni zalag, jer samo oni pojedinci, ljudi, narodi koji pamte, poštuju i vrednuju svoju prošlost, mogu živjeti dostojnu sadašnjost i budućnost kako se ne bi poput lista na vjetru izgubili u povijesnim bespućima.

Mi pripadnici i djelatnici MUP-a RH posebice tako s ponosom pamtimo 5. kolovoza 1990. kada su postrojeni prvi hrvatski redarstvenici, 7. rujna 1990. kada je osnovana ATJ Lučko, prva oružana postrojba suvremene hrvatske države. Sjećamo se i nemilih zbivanja 1991. „krvavog Uskrsa“ - stradanja Josipa Jovića, prvog poginulog redarstvenika u Domovinskome ratu kao i naših dragih dvanaest redarstvenika tragično ubijenih u Borovu Selu, ali i onih časno palih redarstvenika branitelja Struge Banske i Dalja.

Viteški, časno, herojski hrvatski su redarstvenici, policajci branitelji dokazali da nema te zadaće koju u interesu hrvatskoga naroda, obrane slobode hrvatske države nisu u stanju izvršiti. Upravo su oni time potvrdili kako i mali narodi imaju ljude za velika djela. Obznanalili su „urbi et orbi“ da je hrvatski narod uzeo svoju sudbinu u vlastite ruke do posljednje konzekvence i bez ostatka. Tome je učio hrvatske domoljube u devetnaestome, dvadesetome stoljeću otac Domovine Ante Starčević poručivši da samo onaj narod koji je spreman odlučivati o sebi i podnijeti žrtve za svoju slobodu može imati svoju državu, biti svoj na svome. Na tim je zasadama, državničkom mudrošću i odvažnošću hrvatske branitelje pobjedi u Domovinskome ratu vodio i prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman. Odajući zahvalu svim hrvatskim braniteljima 26. kolovoza 1995. dr. Tuđman je kazao: „Dopustite mi da ovom prigodom zahvalim svima vama od mladeži, do zrelih ljudi, do onih koji su morali proživljavati sva ona zla koja je hrvatski narod proživljavao tijekom dugih devet stoljeća, a u posljednjih sedam desetljeća života u bivšoj Jugoslaviji to se još teže osjećalo. Svima njima i vama zahvaljujem na vašem udjelu u stvaranju slobodne Hrvatske, a posebno pripadnicima naših oružanih i redarstvenih snaga, da odamo počast i zapamtimo kao svoju obvezu da brinemo o obiteljima svih onih čiji su sinovi, braća ili očevi dali svoje živote u temelje ove slobodne hrvatske države.“

Domovinski rat je stoga, ponovo ću istaknuti, prijelomni i najvažniji trenutak cjelokupne hrvatske povijesti. Nema nijedne epohe ni vremena u našoj ukupnoj povijesti koja se može mjeriti s činom hrvatskih branitelja u Domovinskome ratu. Budite ponosni na sve što ste učinili! Prenesite taj ponos na sve vaše najbliže, na vaše najdraže, na sve nas, na čitavu Hrvatsku.

Tomislav Karamarko
ministar unutarnjih poslova RH

Prvi hrvatski redarstvenik

Novija povijest ne poznaje da je igdje u svijetu policija odigrala tako značajnu ulogu u stvaranju i obrani svoje države kao što je to učinila hrvatska policija. Prije dvadeset godina, 5. kolovoza 1990. na prostorima Policijske akademije u Zagrebu postrojene su dvije bojne s ukupno oko 1800 pripadnika, polaznika tečaja „Prvi hrvatski redarstvenik“. Puni domoljublja i samopouzdanja, ti dragovoljci, prvi hrvatski redarstvenici tada su bili spremni na žrtvu, bespogovorno služenje svome narodu, na obranu reda i mira nove, demokratske hrvatske države koja se tek budila.

Time su prvi hrvatski redarstvenici polaznici tečaja „Prvi hrvatski redarstvenik“ postavili temelj i bili začetak, najzaslužniji su za stvaranje današnjih Hrvatskih oružanih snaga i hrvatske policije. Postrojbe iz sastava Prvog hrvatskog redarstvenika već tijekom rujna 1990. godine suzbile su pobunu dijela srpskog stanovništva na Banovini (Petrinja, Glina, Kostajnica, Dvor na Uni).

Hrvatski policajci i redarstvenici, pripadnici te postrojbe ujedno su bili jezgro formiranja Antiterorističke jedinice Lučko, Jedinice za posebne namjene Rakitje koja je prerasla kasnije u 1. gardijsku brigadu HV-a, vojne policije na Tuškancu te mnogih specijalnih postrojbi MUP-a i prvih brigada ZNG-a, a upućeni su i u policijske uprave i postaje diljem Hrvatske

u obavljanje redarstvenih poslova i zadaća. Pripadnici Prvog hrvatskog redarstvenika hrabro su sudjelovali u svim akcijama i operacijama tijekom Domovinskog rata, posebice 1990. i 1991.. Ponajbolji stručnjaci današnjih hrvatskih oružanih snaga i policije potekli su, bili su prvi hrvatski redarstvenici. Stoga su prvi hrvatski redarstvenici, istinski i iskonski hrvatski branitelji koji su dali neizmjeran doprinos velikoj hrvatskoj pobjedi u Domovinskome ratu, stvaranju naše današnje neovisne i demokratske hrvatske države.

Povijesne okolnosti u kojima su se okupili Prvi hrvatski redarstvenici

Od druge polovice 1989. i u Jugoslaviji je postojala deklarativna suglasnost da se izvrši demokratizacija društva i uvede politički pluralizam, a pod utjecajem raspada komunizma i socijalizma od tadašnjeg Sovjetskog Saveza od zemalja njegova istočnoga europskoga bloka. Događaji koji su pratili zakonodavna i ustavna rješenja toga pitanja u bivšoj Jugoslaviji, u stvari, titoističkoj diktaturi nesumnjivo su govorili kako srpski vladajući politički krugovi neće olako pristati na konfederalne odnose unutar te i takve Jugoslavije u kojoj su oni, Srbi živjeli svi u jednoj državi i temeljem toga koristili mnoge privilegije. Stoga poglavito nikako nisu pristajali na osamostaljivanje pojedinih ex-jugoslavenskih republika.

Približavanjem prvih višestranačkih izbora nakon desetljeća komunističkog jedoumlja, opća situacija u pojedinim dijelovima Hrvatske postajala je sve napetija. Tako su neposredno pred prve višestranačke izbore osvanule i prve barikade u selu Berak u vukovarskom kraju koje su postavili mještani Srbi, a s ciljem ometanja izbora. Nakon što je na prvim višestranačkim izborima pobjedu odnio HDZ-a na čelu s predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom, tijekom primopredaje vlasti u Zagrebu kao demonstraciju sile tadašnja JNA je na "redovnu vojnu vježbu" uputila padobranski puk koji se smješta u Zračnu luku Pleso. Već tijekom lipnja i srpnja te 1990. srpski politički predstavnici u Hrvatskoj javno i nedvosmisleno su odbacivali prijedloge Amandmana na Ustav tadašnje još Socijalističke Republike Hrvatske (SRH) dajući novoj hrvatskoj vlasti jasno do znanja da će upotrijebiti sva sredstva, pa i nepolitička, za ostvarivanje svojih ciljeva, ne prihvaćanja nikakve hrvatske države kao svoje domovine. U takvim okolnostima početkom srpnja 1990. godine Predsjedništvo, još uvijek SRH, donosi odluku o formiranju lojalne oružane sile, kao garanta provođenja političke volje legalno izabrane nove hrvatske

vlasti. No, trebalo je riješiti pitanje legalnosti i legitimnosti takve oružane sile, kako prema tadašnjim republičkim, tako i prema savezним zakonima. Slovenski model jačanja Teritorijalne obrane u Hrvatskoj nije mogao biti sproveden zbog činjenice da je tijekom svibnja 1990. Hrvatskoj oduzeto oružje TO pa bi svako naoružavanje bilo nelegitimno, a također i zbog dvojne odgovornosti TO, kako republičkim organima, tako i tadašnjem Saveznom sekretarijatu za narodnu obranu. Uporište za formiranje hrvatske oružane sile, prvih hrvatskih redarstvenika ipak je mudro pronađeno u čl. 25 ondašnjeg Zakona o unutrašnjim poslovima u kojem je zakonodavac davao ovlast republičkom sekretaru za unutrašnje poslove da po potrebi društvene situacije, odnosno političkog stanja formira onolik broj jedinica posebne namjene, koliko ocijeni da je potrebno.

Josip Boljkovac, tadašnji republički sekretar za unutrašnje poslove tijekom srpnja 1990. izdao je zapovijed o ustrojavanju takve oružane sile u vidu uspostave tečaja za redarstvenike.

Tako je već 21. srpnja 1990. godine objavljen formalni natječaj za prijem djelatnika u tadašnji Republički sekretarijat za unutrašnje poslove RH - RSUP. Iako je RSUP pokušao djelomično sprovesti prijem i preko tadašnjih Općinskih sekretarijata za unutrašnje poslove, oni su mahom ignorirali tu odluku i u potpunosti je sprječavali.

Jedini kriterij prijavljenima za odlazak na tečaj bila je dragovoljnost i domoljublje. Jedinica je tako, na tim načelima uspješno okupljena samo u desetak-petnaest dana. Zadaću formiranja zapovjedništva dobio je Marko Lukić, tadašnji zamjenik zapovjednika jedinice za posebne namjene RSUP-a. Kriteriji za zapovjednike i satnija i bojni, kao i instruktore, bio je prvenstveno profesionalnost i dobrovoljnost u obavljanju dužnosti.

Tako su 5. kolovoza 1990. godine na prostoru

Vi trebate biti čuvari mirnog sna naših građana, čuvari blaga naših ljudi, ali i čuvari ustavnog i pravnog poretka Republike Hrvatske. Pred vama je velika i odgovorna zadaća. Vi morate ovladati i ne samo vještinom i znanjem svoga posla, vi morate biti pravi predstavnici nove demokratske i suverene vlasti Republike Hrvatske. Vi morate zadovoljiti na službi, ali morate zadobiti povjerenje naših ljudi, svakog našeg čovjeka, od djeteta, žena, do muškaraca i čitavoga naroda."

dr. Franjo Tuđman, Prvim hrvatskim redarstvenicima 5. kolovoza 1990.

današnje Policijske akademije u Zagrebu postrojene dvije bojne u sedam satnija s ukupno oko 1800 pripadnika. Smotru jedinica izvršio je predsjednik RH dr. Franjo Tuđman 8. kolovoza

1990. održavši povijesni govor. Stoga su u tadašnje vrijeme oni koji nisu željeli Hrvatsku postrojbu nazivali „Tudmanovcima“.

Samo devet dana kasnije, 17. kolovoza 1990., tri helikoptera MUP-a RH s pripadnicima prvih redarstvenika presreli su borbeni zrakoplovi JNA iznad prostora Like i zapovjedili im, pod prijetnjom rušenja, vraćanje na polazno uzletište, odnosno u Zagreb. Isti dan osvanule su i barikade na prometnicama u okolici Knina te Benkovcu i Obrovcu. Milan Babić proglasio je „ratno stanje“ i taj dan se općenito uzima kao dan početka Domovinskog rata. Od toga trenutka, umjesto obuke, svih 15 satnija Prvog hrvatskog redarstvenika izvršava vojno-redarstvene zadaće u policijskim postajama diljem Republike Hrvatske.

Tijekom rujna 1990. postrojbe Prvog hrvatskog redarstvenika suzbijajući pobunu dijela srpskog stanovništva na Banovini u Petrinji, Glini, Kostajnici, Dvoru na Uni pokazale su istinsku hrabrost, herojstvo odupirući se daleko nadmoćnijem neprijatelju i po cijenu vlastitoga života. Tako se, prema podacima Udruge prvi hrvatski redarstvenik, broji 103 poginulih i

nestalih prvih hrvatskih redarstvenika tijekom Domovinskog rata. Kao takvi oni su velikim slovima upisani u hrvatsku povijest.

Vi ste začetak, samo srce braniteljske buktinje

Okupljanje hrvatskih redarstvenika u prvu hrvatsku obrambenu postrojbu pokazalo je tada svima kako Hrvati žele živjeti u svojoj samostalnoj državi, kako žele živjeti svoji na svome, kako žele biti dio demokratskog i civiliziranog svijeta. Nošeni svetim idealima domoljublja, puni entuzijazma krenuli su ponosno prvi hrvatski redarstvenici u izvršavanje vojno-redarstvenih zadaća kao bi se suprotstavili započetoj srbočetničkoj agresiji, „balvan revoluciji“ koju je potpomagala tzv. JNA. Kao istinski hrvatski branitelji Prvi hrvatski redarstvenici dali su neizmjeran doprinos velikoj hrvatskoj pobjedi u Domovinskom ratu, slavnoj pobjedi u VRO „Olujji“. Prvi hrvatski redarstvenici, prvi hrvatski branitelji omogućili su sadašnjost i budućnost hrvatskom narodu, svim građankama i građanima Hrvatske.

Povodom ovogodišnje 20. obljetnice

postrojavanja Prvih hrvatskih redarstvenika ministar MUP-a Tomislav Karamarko je upućujući im čestitke i zahvalnost rekao: „Vi ste začetak, samo srce braniteljske buktinje u kojoj je izgorjela neprijateljska iluzija o zatiranju Hrvatske, o stvaranju nekih velikih Srbija ili malih Jugoslavija. Niste se dali impresionirati ni slikom niti zastrašujućom famom o četničkoj kokardi i crvenoj zvijezdi petokraki. Vi ste, kao i tisuće hrvatskih branitelja, izborili i stvorili novu, autentičnu Hrvatsku. Hrvatsku pomirbe, Hrvatsku demokracije i potpune slobode za sve. Hrvatsku novih vrijednosti sukladnu vrijednostima slobodnog, demokratskog svijeta. Ta Hrvatska nije kontinuitet nikakvih „izama“, ni crvenih niti crnih, niti je odlomljeni dio raznih državnih tvorevina naših tamnica, niti kontinuitet njihovih ideoloških supstanci i pripadajuće ikonografije. Domovinski rat je prijelomni i najvažniji trenutak cjelokupne hrvatske povijesti.

Sjećanja:

Bili smo odabrani da iznesemo teret stvaranja hrvatske države

Prvi hrvatski redarstvenici **Drago Dražetić**, danas policijski službenik, vođa sektora u I. Policijskoj postaji PUZ-a i **Vlado Marić**, umirovljeni bojnič MORH-a dozivaju sa sjajem u očima, radošću i ponosom u sjećanje 5. kolovoza 1990. kada su obojica bili u Ševetošimunskoj među 1800 prvi put postrojenih hrvatskih redarstvenika. Taj dan pamte kao i dane provedene u Domovinskome ratu za cijeli život.

Njihove su priče slične utoliko što su obojica te 1990. bili dvadesetogodišnjaci tek izašli iz tadašnje tzv. JNA. Doživjevši i vidjevši tamo što se sprema hrvatskome narodu i državi, a odgajani u hrvatskim obiteljima s puno domoljublja, bez dvojbi, znali su što žele, odazvali su se zovu Domovine i postali prvi hrvatski redarstvenici.

Drago nam otkriva kako je iz svog Pougarka mjestu između Travnika i Jajca u BiH s prijateljem došao u Zagreb na liječnički pregled, potom na Policijsku akademiju. Otac, je kaže, zbog njega imao je problema tada u Bosni, spočitavali su mu kolege na poslu zbog sina, koji je otišao u Zagreb među „Tuđmanovce“. No Dragu ništa nije moglo pokolebati u nakani da postane hrvatski

Udruga Prvi hrvatski redarstvenik

Pripadnici postrojbe Prvi hrvatski redarstvenik danas se okupljaju u Udruzi Prvi hrvatski redarstvenik osnovane 23. kolovoza 1993. prvenstveno s ciljem zaštite i brige za svoje članove, njihove obitelji kao i njegovanja, čuvanje digniteta Domovinskog rata. Tijekom godina udruga upriličuje prigodna obilježavanja važnih obljetnica, posjećuje grobove suboraca i obitelji poginulih. Organizira i česta druženja članova bilo na športskim ili inim susretima. Potpomaže i sufinancira publiciranje tekstova, knjiga, snimanje dokumentarnih filmova te pohranjivanje dokumentarističke građe o Domovinskome ratu. Tako su 2003. izdali hvale vrijednu knjigu Prvi hrvatski redarstvenik čiji je autor Davor Runtić. Predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OS RH dr. Ivo Josipović ove godine udrugu je odlikovao visokim državnima odličjem „Red kneza Domagoja s ogrlicom“.

redarstvenik. Posebno ističe kako je među svima njima dragovoljcima, polaznicima tečaja tada vladala ljubav, jedinstvo i zanos, kako ih ništa nije moglo spriječiti u odlučnosti da budu hrvatski redarstvenici.

Po završetku dvomjesečne redarstveničke obuke 5. listopada 1990. s još dvanaesticom kolega Drago je raspoređen u I. PP u Zgrebu i tu ostao hrvatski policijski službenik. S kolegama iz svoje zagrebačke PP odlazio je dragovoljno na bojišnicu u mnoga mjesta, posebice tijekom 1990. i 1991. te tu izdvaja svoje sudjelovanje u akciji u Dvoru na Uni, u uspostavi PP Plitvice i PP u Kostajnici. Žali i tugom za svojim poginulim prijateljima, redarstvenicima. Tijekom rata u BiH Drago je izgubio oca, koji je poginuo kao pripadnik HVO-a u Vitezu. Ipak, zadovoljan je onim što je, koliko je mogao tada učinio za Hrvatsku, i on i njegova obitelj. Inače, ne žali se, u policijskom poslu u ovih dvadeset godina obavljao je s lakoćom razne policijske poslove i zadaće. Pri kraju je i studija upravnog prava, obiteljski je čovjek, otac triju kćeri. Kao dragovoljac Domovinskog rata, branitelj u svoje slobodno

Drago Dražetić

vrijeme vrlo je aktivan član Udruge prvi hrvatski redarstvenik, naime predsjednik je podružnice te udruge za Grad Zagreb i Županiju zagrebačku.

Vlado Marić, podrijetlom Hercegovac iz Čajkovaca kod Slavonskog Broda, također se živo sjeća kako su hrvatski mladići u tenisicama, trapericama s hrvatskom pjesmom na usnama, puni domoljublja, zanosa, odlučnosti za stvaranjem i obranom hrvatske države kao prvi hrvatski redarstvenici dolazi pred Policijsku akademiju tog 5. kolovoza 1990. autobusima okićenim hrvatskim barjancima stizali su oni iz svih hrvatskih krajeva, navlastito mnogi iz Hercegovine, Slavonije, iz cijelog svijeta. I sada su pred njim te žive slike: „Svima njima osnovni i jedini motiv kao i meni osobno prijave na tečaj Prvi hrvatski redarstvenik bilo je domoljublje. Ništa nas više nije moglo zaustaviti, niti pokolebati, kao da su se u nama skupila sva ta stoljeća hrvatske povijesti, kao da smo mi bili odabrani da iznesemo teret stvaranja naše hrvatske države tih devedesetih“, govori Vlado i nastavlja: „Moram reći kako su nas novo pridošle hrvatske redarstvenike stari ‘milicioneri’ koje smo zatekli na Policijskoj akademiji ismijavali i nazivali poštarima, jer nismo imali ‘njihovo komunističko

Vlado Marić

znakovlje’, mnogi od tih ‘milicionera’ su kasnije otišli i na drugu stranu, jer nisu vidjeli perspektivu u okviru hrvatske države.”

Kako je Vlado sanjao o tome da postane vojnik, ubrzo je već 7. rujna 1990. postao i pripadnik ATJ Lučko, prve hrvatske oružane postrojbe. Sa svojim kolegama specijalcima iz ATJ Lučko sudjelovao je aktivno u svim akcijama do svog teškog ranjavanja u akciji Medački džep. “Mi pripadnici ATJ Lučko razmišljali smo jedino o tome što možemo dati Hrvatskoj, bili smo kao jedan, za nas nije nikada ništa bilo teško i neizvedivo“, ističe. Pripadnik elitne postrojbe ATJ Lučko bio je do 1. ožujka 1994. te je poslije rehabilitacije odlučio prijeći u MORH gdje je radio na poslovima sigurnosti i bio aktivan sudionik i VRO „Bljesk“ i „Oluja“. Sve do 2001., iako šezdeset postotni invalid, bio je djelatna vojna osoba s činom bojnika, a obnašao je dužnosti brigadira te je zbog zdravstvenih problema otišao u mirovinu. Danas je obiteljski čovjek, otac dviju kćeri i sina. No, ne miruje, na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu radi na magisteriju iz političkih znanosti - smjer Hrvatska i Europa. Istaknut je član Udruga ATJ Lučko 90, Specijalne policije i Prvi hrvatski redarstvenik. Od ove godine kao takav

u Savjetu je Predsjednika RH za branitelje. Taj savjet broji 8 članova, tumači Vlado, a čine ga ljudi koji su stvarno bili na ratištu, visoki časnici, kako bi svojim angažmanom pridonijeli što boljem statusu branitelja u našem društvu. Žao je Vladi što se po nekim hrvatskim medijima provlači teza da su hrvatski branitelji Domovinskog rata teret hrvatskome društvu, da su bespotrebno privilegirani. „To je potpuno krivo, jer se, na žalost, braniteljima bave ljudi koji ne znaju što je proći rat. Svaki hrvatski branitelj ima svoj ratni put i svoju ratnu priču i vrlo se lako može utvrditi gdje je tko bio, u kojoj postrojbi, koja je bila njegova uloga, po tome se treba sve vrednovati“, ističe Vlado. Veseli se posebice svakom susretu sa svojim ratnim prijateljima, druženju s njima i obnavljanju starih uspomena, jer se ratna prijateljstva nikada ne zaboravljaju. Drago mu je što je Udruga prvi hrvatski redarstvenik dobila za 20. obljetnicu postrojavanja pripadnika Prvog hrvatskog redarstvenika zaslužno visoko državno odličje te se nada da će MUP ustrajati na tome da se postrojba Prvi hrvatski redarstvenik i prizna kao postrojba, jer je to po svim dokumentima koji postoje bila formacija, kaže. Bez obzira na mnoge nepravde koje su se dogodile braniteljima

u današnjem hrvatskom javnom poimanju, uopće ne žali niti za jednim danom provedenim u Domovinskome ratu, što su mu stradale ruke, zdravlje u cjelini i nastavlja: „Moji porivi su bili domoljublje i borba za Hrvatsku, tako da sam svoju misiju izvršio. Domoljublje je velika vrijednost, važno je i ono mora biti na prvome mjestu svakoj državi i narodu, kao što je to primjerice Amerikancima u SAD. Čestita Vladi od srca policiji skorašnji 29. rujna, dan sv. Mihovila, Dan policije. Želio bi da našu policiju uvijek vodi ona nit koja je njih branitelje vodila, a to je domoljublje, da se policija obrazuje, da uvijek bude prema građanima i pravedna i korektna jer tako će uživati sve veći ugled u hrvatskome društvu. Posebice pozdravlja među hrvatskom policijom sve pripadnike Prvog hrvatskog redarstvenika kao i ATJ Lučko, jer su mu oni uvijek u srcu, na prvom mjestu.

Biserka LUKAN
Snimio Ivica LAJTNER
i snimci iz televizijskog filma Hrvatske radiotelevizije
„Prvi hrvatski redarstvenik“

Antiteroristička jedinica Lučko

Ratni put ATJ Lučko

Pripadnici ATJ Lučko, svojom hrabrošću, borbenom gotovošću, visokom psihofizičkom spremnošću, neizmjenim i zanosnim domoljubljem koje su iskazali u svim izvršenim akcijama i operacijama tijekom cijelog Domovinskog rata trajni su plemeniti zalag naše prošlosti, sadašnjosti, ali i budućnosti. Baš oni su najzaslužniji što njihova postrojba ATJ Lučko s pravom i ponosom, nosi sve epitete, odlike hrvatske elitne postrojbe i danas. Kao simbol viteštva, zajedništva i hrvatske pobjede ATJ Lučko jedina je bila i ostala postrojba Specijalne policije s nadležnošću djelovanja na području cijele RH.

Zbog svega spomenutoga, neprijeporna je činjenica kako je hrvatska policija, Antiteroristička jedinica Lučko dala svoj neizmjeran doprinos borbi i težnji hrvatskog naroda, ostvarenju njegova stoljetna sna da bude samostalan, svoj na svome, da ima svoju državu. Iz redova ATJ Lučko stasalo je 7 generala hrvatske vojske: Mladen Markač, Mirko Norac, Miljenko Filipović, Ante Roso, Stanko Sopta, Slavko Butorac, Željko Sačić te brojni umirovljeni i sadašnji visoki časnici, djelatnici hrvatske policije i vojske. Pripadnici ove jedinice pojedinačno odlikovani su najvišim

državnim odličjima, a samu Jedinicu predsjednik Republike Hrvatske odlikovao je odličjem «Reda Kneza Domagoja s ogrlicom». Stoga kad danas govorimo o ATJ Lučko, govorimo i o ljudima koji ispisuju nacionalno sjećanje na jedno važno razdoblje hrvatske povijesti te su tako postali i živi dio hrvatske sadašnjosti.

Svojim ustrojenjem 7. rujna 1990. Antiteroristička jedinica Lučko postala je prva oružana formacija tadašnje novostvorene hrvatske vlade, a time i temelj za ustroj hrvatske Specijalne policije u cjelini. Postrojba je u svom nastanku okupljala 225 biranih, iznimno sposobnih pripadnika, polaznika tečaja "Prvi hrvatski redarstvenik" te djelatnika Jedinice za posebne namjene. Osnovne namjene te jedinice bile su, aktivno sudjelovanje u Domovinskom ratu, borba protiv terorizma, uspostavljanje reda i mira u dijelovima Hrvatske zahvaćenima oružanom pobunom i agresijom Srba protiv legalnih institucija novo uspostavljene hrvatske vlasti i države.

Već tijekom 1990. i 1991. postrojba ATJ Lučko izvodi niz zadaća uspostavljanja javnog reda i mira narušenog oružanom pobunom srpskih paravojnih formacija potpomognutih tadašnjom tzv. JNA. Zahvaljujući stečenom povjerenju vrhovništva Republike Hrvatske, obnaša i zadaće osiguranja visokih dužnosnika u Vladi RH, kao i samog predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana.

Jedinica također obavlja uspješno niz akcija koje su imale zadaću oduzimanja oružja bivšoj JNA. Sudjeluje u naoružavanju i obučavanju jedinica koje kasnije čine osnove stvaranja Hrvatske vojske. Između ostalog ATJ Lučko izvršava zauzimanje

vojarni u: Delnicama, Samoboru, Dubokom Jarku, Dugom Selu, Prečkom, Komande V. zrakoplovnog korpusa u Maksimirskoj, a vrši i blokadu vojarne «Maršal Tito» u Novom Zagrebu, blokadu Zračne luke Zagreb, zauzimanje vojnog repetitora na Sljemenu, kao i uhićenje generala JNA Aksentijevića.

Vatreno krštenje, prvu borbenu zadaću Antiteroristička jedinica Lučko vrši 1. ožujka 1991. u Pakracu. Nakon toga uslijedilo je njihovo borbeno djelovanje, sudjelovanje u brojnim akcijama koje bez njih zasigurno ne bi mogle biti uspješno sprovedene. Među inima izdvajamo posebice akcije i operacije: „krvavi Uskrs” na Plitvicama, Glina, Topusko, Petrinja, Dragotinci, ponovo Pakrac-Okučani, Zračna luka Pleso, Dubica, Delnice, Marinci, Dubrovnik, Cavtat, Maslenica, Medački džep, Daruvar, Bučje, Požega (Ivanovac), «Bljesak» i «Oluja», Petrova Gora i «Oluja -Obruč».

Pripadnici ATJ Lučko s ostalim postrojbama, skupnim snagama Specijalne policije MUP-a RH

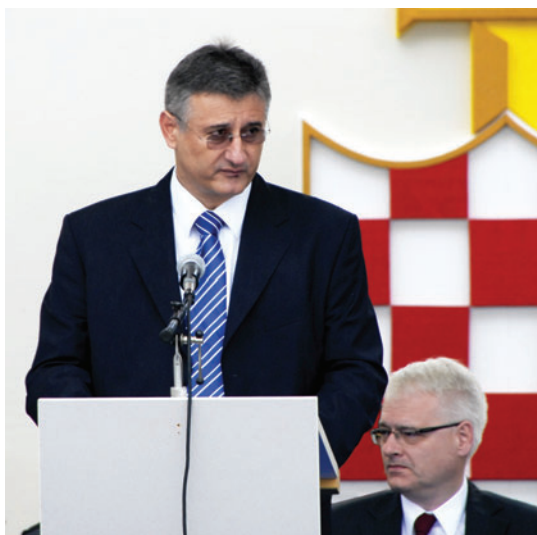

posebice su se dokazali tijekom svog trogodišnjeg boravka na Velebitu. Njihova borba za oslobađanje Velebita, Like i ostalog dijela tih okupiranih područja započela je 21. kolovoza 1992. akcijom „Poskok“, a trajala je sve do završetka VRO „Oluja“. Tu su s velebitskog za Hrvate opjevanog vilovitog stijenja obavljali bojne zadatke potpuno se prilagodivši neprijeporno teškim klimatskim i zemljopisnim uvjetima ove hrvatske mitske planine. Njihova tjelesna spremnost, iznimno bogato bojno iskustvo u izvođenju diverzantsko-izviđačkih akcija i prepada u neprijateljskoj dubini odrazile su se na uspješno i pravodobno izvršavanje bojnih zadataka tijekom VRO „Bljesak“ i „Oluja“. Bili su „najoštrije i najtvrdje sječivo“ koje su Hrvati ikada imali, koje je iskovao i izbrusio dragovoljački entuzijizam, jasni nacionalni ciljevi i iznimno teška i složena obuka, kao i zapovjedni kadar koji spada u sam svjetski vrh. Prema pisanju vojnog analitičara Frana Višnara, hrvatska Specijalna policija u borbi s neprijateljima: „Do ‘Oluje’ specijalce su mnogi naši građani doživljavali kroz imidž

američkih i zapadnih akcijskih trilera. Naprotiv, hrvatski specijalni policajac i njegova iskustva u stvarnim okolnostima viđenim u ‘Oluji’ nadmašuju filmske scenarije o komandosima, čak i one najsmjelije. Zahvaljujući svojoj Specijalnoj policiji, u svijetu se već posvuda čuje da su Hrvati postali pravi stručnjaci i majstori za ekstremno teške (neizvodive) specijalne operacije, kao i za munjevitve ofenzivne akcije posebne vrste prilagođene strateškim državnim potrebama.“, str. 176-177, F. Višnar: Veličina mjerljiva malim stvarima, u Specijalna policija MUP-a RH u oslobodilačkoj operaciji „Oluja“ 1995., Zagreb, 2008..

Tijekom godina kroz Antiterorističku jedinicu Lučko prošlo je 350 pripadnika nošenih domoljubljem i rodoljubljem, hrabrošću i požrtvovnošću, čašću i odanošću. Za uspostavu mira, slobode i samostalnosti, teritorijalne cjelovitosti hrvatske države živote na oltar Domovine položili su pripadnici ATJ Lučko: **Božo Bionda, Nikola Bionda, Robert Zadro, Vladimir Stojić, Davor Zbiljski, Mladen Jakovljević, Robert Krizmanić, Darko Srbić, Nenead Režić, Zdenko Bogddan, Antun Haban, Slavko Puček, Šimun Fofić i Damir Klasnić**. Ispred sjedišta ATJ Lučko u znak trajnog sjećanja stoje na prigodnoj spomen ploči ispisana njihova imena. Također tijekom Domovinskoga rata 52 pripadnika ove postrojbe teško su ranjena.

Povodom ovogodišnjeg obilježavanja 20. obljetnice osnutka ATJ Lučko, kao trajni znak sjećanja na poginule i umrle pripadnike ATJ Lučko Udruga ATJ Lučko 90 i MUP RH podigli su memorijalni centar i kapelicu čiji je zaštitnik hrvatski mučenik Blaženi kardinal Alojzije Stepinac.

„Svojom ste ulogom i djelovanjem, u presudnim povijesnim okolnostima, dali neizmjeran i neprocjenjiv doprinos stvaranju moderne hrvatske države kao i pobjedi hrvatske vojske i policije u Domovinskom ratu. Braneci svaki integritet Domovine tih ranih devedesetih do slavne „Oluje“, spašavajući hrvatske ljude i krajeve, njihovu imovinu od daleko nadmoćnijih agresora, kao ponajbolji hrvatski sinovi, pokazali ste i potvrdili snagu svoje osobnosti. Nošeni humanizmom, plemenitošću, viteškom čašću i poštenjem pokazali ste spremnost koja je morala uspjeti! Pokazali ste prepoznatljivu staru hrvatsku vojničku snagu i oružanu moć“

Tomislav Karamarko, ministar unutarnjih poslova, povodom 20. obljetnice ATJ Lučko, 7. rujna 2010.

ATJ Lučko danas

Po završetku rata 1996./1997. postrojba se prilagođava mirnodopskom načinu rada te biva popunjena s 40 djelatnika selekcijom odabranog kadra s Policijske akademije. Također, reorganizacijom MUP-a 2001. Antiteroristička jedinica Lučko je postala ustrojstvena jedinica Zapovjedništva specijalne policije u Ravnateljstvu policije. Nakon tog preustroja jedinica je usmjerena prvenstveno na rješavanje najsloženijih kriznih situacija. Posljednjim pak preustrojem 2008. Specijalna jedinica policije

Zagreb pripojena je ATJ Lučko te je od tada jedinica po sistematizaciji i broji 113 pripadnika.

Tako je sada ATJ Lučko suvremena postrojba, ustrojena i osposobljena prema svjetskim standardima. Osnovna joj je namjena borba protiv svih oblika terorizma, rješavanje najsloženijih otmica i talačkih situacija, otmice zrakoplova i drugih prijevoznih sredstava, posebna osiguranja visokih državnih dužnosnika, suzbijanje najtežih oblika kriminaliteta, uhićenja počinitelja najtežih kaznenih djela, zaštitu određenih osoba, helikopterske operacije, zadaće potrage i spašavanja, snajperske operacije, pronalaženje, deaktiviranje i uništavanje formacijskih i improviziranih eksplozivnih naprava na zemlji i pod vodom, ronilačke intervencije, te obavlja i druge poslove sukladno Zakonu o policiji. Osim toga, jedinica ima vrlo značajnu ulogu za Ministarstvo unutarnjih poslova jer može brzo, pravovremeno i učinkovito odgovoriti na razne nepredviđene situacije koje ponekad i nisu klasičan policijski posao. Takav širok spektar djelovanja ATJ Lučko omogućava njezin ustroj, visoka razina osposobljenosti njezinih pripadnika za razne specijalnosti kao i specijalistička oprema i naoružanje koje posjeduje.

Udruga ATJ Lučko 90

Umirovljene i djelatne pripadnike ATJ Lučko danas objedinjuje i njihova Udruga ATJ Lučko 90 koja broji oko 220 aktivnih članova. Osnovana je 10. travnja 1999. s ciljem očuvanja i njegovanja tradicija postrojbe. Valja spomenuti kako je udruga među inim svojim djelovanjem u proteklom razdoblju vlastitim priložima podigla spomen obilježja pripadnicima ATJ Lučko poginulima u Domovinskom ratu na mjestima njihove pogibije. Povodom obilježavanja 20. obljetnice osnivanja ATJ Lučko Udruga ATJ Lučko 90 u sjedištu ATJ Lučko uz pomoć donatora i MUP-a RH, a u spomen na svoje suborce poginule pripadnike ATJ Lučko u Domovinskom ratu izgradila je kapelicu i memorijalni centar. Uz koncelebrirano misno slavlje zvono i kapelicu čiji je zaštitnik hrvatski mučenik Blaženi kardinal Alojzije Stepinac, posvetio je mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij.

Sjećanja:

Invictis, victi, victurus - Nepobijedeni, pobjednici, onima koji će pobjeđivati

Mladen, Dražen, Zoran, Ico, Darko, predsjednik i članovi glavnog Odbora Udruge ATJ Lučko 90 bili su među prvima u rujnu 1990. koji su doslovce, s Hrvatskom u srcu i duši, s drugih stotinjak mladića činili postrojbu ATJ Lučko. Zatekli smo te istinske heroje Domovinskog rata u radnom ozračju priprema za slavlje i obilježavanje 20. obljetnice osnivanja njihove legendarne postrojbe u sjedištu ATJ Lučko. Dok smo s tornja za vježbe ATJ Lučko promatrali završne radove na kapelici i memorijalnom centru koje su u trajno sjećanje na svoje poginule podigli oni, pripadnici Udruge ATJ Lučko 90, ti ponosni specijalci, ratnici, pripadnici te prve oružane postrojbe u RH samozatajno su i skromno, uostalom kao što i priliči ljudima velikih djela, a malih riječi iznosili svoje uspomene na rane devedesete, početke u ATJ Lučko.

Vraćajući se u te dane „kada je sve počelo“ kažu kako im je u životu bila najveća čast što su postali pripadnicima ATJ Lučko, s obzirom da su se najprije kao dragovoljci okupili u postrojima „Prvi hrvatski redarstvenik“. Naglašavaju ponosno da su upravo postrojbe hrvatske policije „Prvi hrvatski redarstvenik“ i ATJ Lučko, zaslužne za stvaranje hrvatskih oružanih snaga, za pobjedu

Hrvatske u Domovinskome ratu, za današnju hrvatsku državu. Kao mladići od dvadesetak godina došli su odlučni, puni domoljublja, snage i vjere iz raznih hrvatskih krajeva i svijeta jer su shvatili povijesni trenutak, vrijeme u kojem se stvarala naša država. Znali su što žele, nastavljaju, što im je cilj, ideja - prije svega i uvijek na prvom mjestu hrvatska država, da hrvatski narod nakon niza stoljeća ponovo bude svoj na svome. U ostvarivanju tih snova svekolikog hrvatskoga naroda nosila ih je, ponavljaju, prije svega ljubav prema Domovini i svome narodu. U to vrijeme u postrojbi su bili svi kao jedan, domeću, a njome je vladao i red, rad, disciplina i profesionalizam. To su bili najsretniji i najljepši dani njihova života.

„Kao da smo bili rođeni, odgojeni, stvoreni da budemo hrvatski specijalci. Sve svoje borbene zadaće u svih šest godina našeg ratnog puta obavljali smo bez ostataka, uvijek na vrijeme i s voljom, nikada nam ništa nije bilo teško. Ponosni smo i na svoj zaštitni znak „jake snage MUP-a“. Iznad nas su bili samo Bog, Hrvatska i ATJ Lučko. Svemu tome u prilog idu činjenice da smo imali malo poginulih, a puno rezultata. Znete, jednom pripadnici ATJ Lučko, uvijek pripadnici ATJ Lučko“, govore u glas naši sugovornici, svjedoci

vremena. Valja reći i kako su junaci ove naše priče umirovljeni kao pripadnici ATJ Lučko u drugoj polovici devedesetih prošloga stoljeća još kao mladići s tek dvadeset i kojom, no i danas, dva desetljeća nakon osjećaju isti zanos, dio su obitelji ATJ Lučko.

Stoga i danas sjedište ATJ Lučko smatraju svojim domom, često tamo borave, a svu svoju snagu i energiju posvećuju i radu u Udruzi. Njihova želja je da postrojbu ATJ Lučko čine i danas najbolji od najboljih. Ponosni su na sve što su ostavili u naslijeđe današnjim pripadnicima ATJ Lučko. Ističu i ponavljaju kako im je razdoblje Domovinskoga rata bilo najljepši dio života, jer su živjeli svoje snove i ideale, a to se samo rijetkima i odabranima u povijesti događa. Kada bi trebalo ponovo braniti Hrvatsku, bili bi ponovo, bez imalo dvojbi njezini prvi branitelji, jer oni su bili i jesu „uvijek za Hrvatsku“, govore odlučno. Spomenuli su i kako možda nisu uvijek zadovoljni svojim statusom u današnjem hrvatskom društvu. Svakako smatraju kako bi svojim iskustvom i životnom energijom, poštenjem, domoljubljem mogli više pomoći, više se uključiti u rješavanje pitanja i problema koji Hrvatsku danas zaokupljaju na raznim područjima. Ističu i kako posebice dobro surađuju s ministrom MUP-a Tomislavom Karamarkom koji poslije ministra Ivana Jarnjaka ima najviše sluha i osjećaja za njih i njihove potrebe.

Dr. sc. Ante Nazor: Ulogu ATJ Lučko u Domovinskome ratu teško je riječima opisati

Dr. sc. Ante Nazor, znanstvenik, povjesničar, ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata, okružen pripadnicima ATJ Lučko pred početak svečanosti obilježavanja 20. obljetnice osnutka ove postrojbe potvrđuje nam kako je neprijeporno

ATJ Lučko hrvatskoj pobjedi u Domovinskom ratu dala neprocjenjiv doprinos: „Ulogu ATJ Lučko u Domovinskom ratu teško je riječima opisati. To je najelitnija jedinica u Domovinskom ratu. Evo ovdje stojim već jedno petnaestak minuta, promatram te ljude i ne mogu, nego osjetiti jedno veliko poštovanje, jer kad uzmete u obzir ono malo što znamo, jer mnogo toga se još ne zna o tom ratnom putu, onda stvarno ne treba drugo, nego doći ovdje pokloniti se onim poginulima i gledati ove dečke sa zaista velikim, velikim poštovanjem.“

Na pitanje što se radi na tome da se ipak više sazna o herojstvima i djelima pripadnika ATJ Lučko tijekom Domovinskoga rata dr. Nazor odgovara: „ Mi znamo njihov ratni put u onom faktografskom smislu. Kad kažem, malo znamo, to je svaki momak koji ovdje stoji, to je po jedna ratna priča. Ti su ljudi prošli nešto što mi domobrani i ostali nismo. U stvari nismo ni imali priliku, ni mogućnosti, niti toliko hrabrosti, niti odlučnosti kao što su oni imali. Ako gledamo od devedesete 5. kolovoza od postrojavanja „Prvih hrvatskih redarstvenika“ kad počinje zapravo stvaranje hrvatske oružane sile, onaj njihov dio koji je otišao u ATJ Lučko, njihov ratni put je nešto po čemu bi svatko mogao snimiti film. Ono što sam slušao od njih pa završno, kad je riječ o Hrvatskoj s 'Olujom' što su ti momci napravili. Sve te njihove doživljaje i osjećaje mi još nemamo ispričane. Dobro, ponavljam, faktografiju imamo. Pojedine priče želimo prikupiti kao memoarsko

gradivo, makar sam svjestan da mnogi od njih o mnogim stvarima ne žele pričati. Zato mnoge stvari ne znamo i ne ćemo znati.“

Dr. Nazor izrazio je i žaljenje što u hrvatskim medijima, javnosti pa čak i recentnoj umjetnosti Domovinski rat i hrvatski branitelji imaju više negativan, nego pozitivan odjek unatoč velikom svom doprinosu u stvaranju naše države te pojasnio što je cilj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata kojeg vodi: „ Na žalost u medijima negativna vijest uvijek bolje prolazi nego pozitivna, tako je i s braniteljima, pripadnicima ATJ Lučko. Nama je cilj u centru Domovinskog rata da preko obrazovnog sustava prenesemo mladima vrijednosti Domovinskog rata, da shvate što je Domovinski rat i da shvate tko je iznio onaj najteži dio, a to su upravo pripadnici ATJ Lučko. Najvažnije je da oni koji predaju danas u školama djeci prenose istinu o Domovinskom ratu. Mi zajedno s MOZŠ i s Agencijom za odgoj i obrazovanje svake godine održavamo seminar za nastavnike u tu svrhu. I u ova tri seminara koja smo održali bili su nastavnicima predavači i oni koji su bili u specijalnoj policiji te im govorili o njihovoj ulozi u Domovinskom ratu, bilo da se radio o Oluji, Velebitu, sanitetu. Najvažnije je da djeca završe školovanje i da shvate što je Domovinski rat i koji su ga ljudi iznijeli. Cilj nam je promicati domoljublje, naglasiti vrijednosti domoljublja, gdje ćete većeg primjera od toga da je čovjek spreman žrtvovati svoj život za Domovinu, za obitelj prije svega? Da nije bilo toga danas ne bi bilo naše Domovine i ako djeca ne shvate koja je to žrtva i što su ovi momci prošli, bojim se da nam onda ni budućnost nije zajamčena.“

Ističući ulogu hrvatske policije u stvaranju suvremene hrvatske države dr. Nazor je zaključio: „Činjenica je da Hrvatska nakon osamostaljenja nije imala svoju vojsku i policija je bila jedina oružana sila koja je branila Hrvatsku. Garibaldi je imao svoju tisuću, a Tuđman je imao svojih tisuću osamsto momaka 5. kolovoza 1990. koji su došli u Svetošimunsku i to je ta jezgra, jedina oružana sila na koju se Hrvatska tada mogla osloniti, a to je bila hrvatska policija“.

Biserka LUKAN
Snimio Ivica LAJTNER
i Arhiva HTV-a

Josip Jović - prva žrtva Domovinskog rata

Josip Jović, prvi hrvatski redarstvenik i prva žrtva Domovinskog rata, izgubio je svoj mladi život braneći slobodu, demokraciju i teritorijalni integritet Republike Hrvatske na sam Uskrs, 31. ožujka 1991. u ranim jutarnjim satima, u Redarstvenoj akciji "Plitvice".

Taj tragičan događaj novije hrvatske povijesti duboko u svijesti hrvatskog naroda ostat će zabilježen kao krvavi Uskrs 1991. Donosimo kratak pregled okolnosti koje su prethodile izvođenju akcije „Plitvice“ i tragičnoj pogibiji mladog policajca Josipa Jovića.

Srpski ekstremisti održali "miting istine" na Plitvicama

Nakon višestranačkih izbora 1990. godine i uspostave nove demokratske vlasti u RH dio stanovništva srpske nacionalnosti, potican idejom velikosrpske politike Slobodana Miloševića, nije htio prihvatiti takvu promjenu. Svoje nezadovoljstvo nisu iskazivali kroz legalne institucije, koje su im bile ponuđene putem političkih predstavnika u Hrvatskom saboru i drugim tijelima vlasti, nego su nasilno, „balvan revolucijom“ započeli rušenje demokratski izabrane vlasti s ciljem stvaranja svoje "SAO Krajine" - kao dijela „Velike Srbije“. U toj fantomskoj paradržavi, „SAO Krajini“, stvorili

su svoju paramiliciju kako bi oružano napadali objekte i ljude koji nisu prihvatili diktaturu velike Srbije.

Nakon što su hrvatske redarstvene snage slomile oružanu pobunu u Pakracu prvih dana ožujka 1991. godine i vratile policijsku postaju pod hrvatsku nadležnost, 25. ožujka u organizaciji srpskih ekstremista održan je "miting istine" na Plitvicama. Pobunjenici su zahtijevali da Nacionalni park "Plitvice" ostane u sklopu tzv. SAO Krajine. Dan kasnije Skupština općine Titova Korenica donijela je nezakonitu odluku o smjeni rukovodstva NP "Plitvice". Srpski teroristi počeli su nakon toga nasilno protjerivati radnike nesrpske nacionalnosti, a oni su odgovorili najavom općeg štrajka.

Na područje Plitvica tada je stiglo 50-ak "Martićevih milicajaca" iz Knina, kako bi spriječili najavljeni prosvjed djelatnika poduzeća.

Petnaestak naoružanih kninskih milicajaca nasilno je ušlo u upravnu zgradu NP "Plitvice", kako bi proveli odluku Skupštine općine Titova Korenica o pripojenju poduzeća SAO Krajini. Istodobno, u plitvičkom naselju Mukinje srpski ekstremisti bacili su eksploziv na privatnu kuću, a na koranskom mostu podigli su zastave SAO Krajine i Jugoslavije. Na području Plitvica kninski milicajci, ekstremisti i teroristi s područja Titove Korenice, počeli su terorizirati i maltretirati nekoliko desetaka domaćih i stranih gostiju koji su se zatekli na odmoru.

Redarstvena akcija „Plitvice“ i pogibija Josipa Jovića

Poslije takvog nasilnog odnosa velikosrpske manjine prema hrvatskoj većini, ponos i dostojanstvo hrvatske demokratske vlasti bio je doveden u pitanje. Stoga je predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman na Veliku subotu, dan prije krvavoga Uskrsa donio odluku: „Sutra ujutro do 8 sati Plitvice moraju biti pod našom kontrolom“.

Akciju su, pod zapovjedništvom MUP-a RH, vodili Josip Lucić, zapovjednik jedinice za posebne zadatke MUP-a RH „Rakitje“ i Marko Lukić, pomoćnik ministra za specijalne jedinice i zapovjednik Antiterorističke jedinice „Lučko“, kojemu je zamjenik bio Joško Morić. Zapovjedništvo za vođenje akcije bilo je smješteno

Josip Jović rođen je 21. studenoga 1969. godine u Aržanu kod Imotskog, u obitelji Marije i Filipa Jovića koji su podizali osim Josipa i sina Tomislava te kćeri Franku, Mirnu i Anitu. Josip je školu završio u rodnom mjestu. U kolovozu 1990. godine priključio se Jedinici za posebne zadatke MUP-a RH "Rakitje". Prije Akcije "Plitvice" s tom jedinicom je bio na terenima u Pakracu i Petrinji. Nakon nesretne pogibije pokopan je uz sve vojne počasti na mjesnom groblju u Aržanu. Na Uskrs 1994. godine u Aržanu mu je otkriven spomenik.

Josip Jović posmrtno je promaknut u čin bojnika. Odlikovan je visokim državnim odličjima: Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana s pozlaćenim pleterom; Spomenicom Domovinskog rata; Spomen značkom I. gardijske brigade "Tigrovi"; Spomenicom I. poginulog redarstvenika Ministarstva unutarnjih poslova u Domovinskom ratu.

u PP Karlovac, a načelnik postaje bio je Ivan Štajduhar.

Sama akcija Plitvice izvedena je u dvije faze. U prvoj fazi, malo prije ponoći, prva specijalna postrojba MUP-a RH Antiteroristička jedinica „Lučko“ kao prethodnica morala je zauzeti Koranski most kako bi ga osigurala da pobunjenici ne spriječe ulazak naših snaga na Plitvička jezera. U drugoj fazi u ranim jutarnjim satima glavne snage Jedinice za posebne zadatke

MUP-a RH „Rakitje“ spajaju se s prethodnicom na Koranskom mostu pa zajednički djelujući nastavljaju u smjeru Koranskog mosta i Hotela „Jezero“.

U ranim jutarnjim satima, 31. ožujka, kolonu vozila s hrvatskim specijalcima napali su iz zasjede na glavnoj prometnici, nedaleko od plitvičkih hotela i pratećih objekata, srpski odmetnici. Oni su iz okolne šume otvorili paljbu po koloni vozila. U autobus pun hrvatskih

Suborci o pogibiji Josipa Jovića

- **Petar Bajan**, tadašnji pripadnik jedinica MUP-a RH i sudionik akcije:

“Razvili smo se u strijelce, ali smo sporo napredovali zbog dubokoga snijega. Do pošte smo izbili za oko dva i pol sata. Martićevi policajci su se izvlačili iz hotela Plitvice (bivši hotel Bellevue), gdje su bili smješteni. Budući da je operacija bila gotova oko 11 sati, malo smo se šalili, a Jović je otišao prema pošti. Pokraj pošte bilo je mitraljesko gnijezdo koje je martićevcima štitilo odstupnicu. Tog mitraljesca, na žalost, nismo prije locirali. Kad je na Jovića zapucano, on je zalegao. Pogoden je dok je padao na zemlju, baš u dio tijela koji nije zaštićen pancirkom.”

- **Miljenko Kožulj**, tadašnji pripadnik jedinica MUP-a RH i sudionik akcije:

“Vidio sam ga iza stabla kako pada. Dotrčao sam do njega i pitao što mu je. Samo je odgovorio: ‘Ništa’. Ležao je duboko u snijegu, strgao sam svoju pancirku i masku, prihvatio ga, ali već se počeo gubiti. Posljednje riječi su mu bile: “Tata, tata “. Bio je strašno blijed i već su dotrčali *Ivan Ljubić, Predrag Petrović, Vinko Ravić i Darko Fistrić*. Nakon pružanja prve pomoći *dr. Husar* je tražio helikopter.”

- **Željko Kekić**, čovjek od posebnog povjerenja ministra unutarnjih poslova Josipa Boljkovca:

“Jović se sav tresao. Dok su se dečki borili za njegov život, motorolom sam zvao Morića u Karlovac i tražio helikopter... Kad sam za koji trenutak iznad nas vidio helikopter, ostao sam u šoku, bio je to vojni helikopter MI8. Nazovem Morića i kažem da iznad nas lebdi vojni helikopter. U eteru je nastao muk...”

Nakon tri minute, koje su trajale cijelu vječnost, Morić se javlja i govori neka ništa ne poduzimamo. Helikopter se spustio na tlo, iz njega je izišao neki major i rekao da su došli pružiti pomoć ranjenima, bez obzira s koje su strane. Kažem da imamo ranjenika... Na žalost, Jović je već bio mrtav.

Kasnije smo doznali da je Boljkovac s Antunom Tusom, koji je tada još bio u Beogradu, dogovorio da pošalje jedan helikopter za prijevoz ranjenika. Vojni helikopter je tu stajao još sat i pol pa otišao dalje.”

(Izvor: članak *Jutarnjeg lista* i HRT-ovo posebno izvješće o događajima na Plitvicama od 31. 03. do 04. 04. 1991.)

redarstvenika uletjela je tada - tromblonska mina! Na sreću, osigurač nije bio izvučen pa nije eksplodirala.

Potom je uslijedio munjeviti izlazak hrvatskih redarstvenika iz vozila, zalijeganje uz cestu, otvaranje vatre u pravcu iz kojeg je pucano, napredovanje po dubokom snijegu koji je tog Uskrsa okovao Plitvice.... Sukob je potrajao nekoliko sati toga prijepodneva.

Prema policijskim izvješćima, nakon uspješno provedene akcije, uhićeno je dvadeset i devet ekstremista, a ostatak je u bijegu napustio Plitvička jezera u pravcu Korenice. Protiv njih 18 podnesene su kaznene prijave zbog oružane pobune. Među njima bili su Goran Hadžić, član Glavnog odbora SDS-a i Borivoje Savić, tajnik Izvršnog odbora SDS-a Vukovara, koji će postati vođe pobunjenih Srba u istočnoj Slavoniji. (Goran Hadžić, vođa ekstremnih Srba iz Vukovara, optuženik je Haškog suda za ratne zločine na Ovčari i danas se nalazi u bijegu.)

Iako je akcija u potpunosti uspjela i na Plitvicama je uspostavljen red tada je, na žalost, poginuo 22-godišnji Josip Jović, a još devet pripadnika Specijalne policije je ranjeno.

Prema riječima suboraca, Jović je bio najistureniji u napadu, a pucao je prema pošti. Iako je na sebi imao pancirku jedan od terorista ga je pogodio u nezaštićeni dio tijela. Iako su kola Hitne pomoći i sanitetski vojni helikopter stigli u trenu, prvi hrvatski redarstvenik Josip Jović preminuo je na putu do bolnice, te tako postao prva hrvatska žrtva u Domovinskom ratu.

Iz reportaža HTV-a

Jučer ujutro oko 4 sata i 30 minuta policijska borna kola i dva terenska automobila prošla su put od Koranskog mosta do pošte u plitvičkom parku. Udaljenost je to 6-7 kilometara. Cesta je bila prohodna bez barikada i bez naznaka da je pripremana zasjeda. 10-ak minuta kasnije, krenula je kolona od nekoliko terenskih automobila, te autobus zagrebačkih transporta koji je prevezio pripadnike Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Na 3. kilometru od Koranskog mosta, naišli su na četiri srušene bukve, prepriječene preko ceste. Prilikom pokušaja uklanjanja barikada, na zaustavljena vozila, a prije svega na civilni autobus zagrebačkih transporta, otvorena je bez upozorenja paljba iz zasjede. Tu je ranjeno 6 pripadnika MUP-a RH.

(Izvor: Reportaža Miroslava Šafera za Dnevnik HTV-a, 1. travnja 1991. godine)

Tenkovi i protuavionski topovi jugoslavenske narodne armije još stoje ne prilazu hotelu „Plitvice“ gdje boravi stotinjak službenika novoosnovane policijske stanice . Plitvice sve češće nadlijeću

avioni ratnog zrakoplovstva. Poslijepodne su naoružani vojnici zauzeli brklju na prilazu hotelu, te mogu kontrolirati posjete i opskrbu tek stvorene policijske ispostave. Straže su spriječile ekipu Hrvatske

televizije da se probije do vojne komande u mjestu Mukinje i sazna razlog pojačane bojne spremnosti. Inače, promet kroz Plitvice se odvija normalno, uz povremeno presretanje vojnih patrola.

(Izvor: Reportaža Joška Martinovića za Dnevnik HTV-a, 2. travnja 1991.)

Rezultati akcije

Tijekom dana, kad su jake MUP-ove snage uspostavile javni red i mir te pravni poredak na tom području, jedna oklopna brigada Jugoslavenske armije iz Gospića zauzela je liniju razdvajanja te na sastanku u selu Mukinjama zatražila od zapovjednika akcije Marka Lukića da snage MUP-a napuste područje Plitvičkih jezera. Taj je zahtjev odbijen i MUP-ove snage ostale su na Plitvicama, a Jugoslavenska armija zadržala je linije razdvajanja. Po uspostavi Policijske

postaje " Plitvice" Jugoslavenska armija okružila je hrvatsku policiju te nakon određenog vremena, zajedno s pobunjenicima, sudjelovala u iseljenju Policijske postaje na Plitvicama.

Nakon oružane pobune Srba u Pakracu 1. ožujka 1991. godine i krvavog Uskrsa na Plitvicama - rat u Hrvatskoj postao je hrvatska svakodnevnica. Ratni sukob okončan je četiri godine poslije Vojno-redarstvenom operacijom "Oluja" i pobjedom Hrvatske.

Sjećanja:

Devetnaest godina nakon tragične pogibije prvog hrvatskog redarstvenika Josipa Jovića, u Zagrebu smo razgovarali s dvojicom njegovih suboraca, sudionika redarstvene akcije „Plitvice“ koji su s nama podijeli sjećanja na krvavi Uskrs 1991. godine. Damir Šimunić, danas umirovljeni satnik Hrvatske vojske, a tadašnji zapovjednik 3. satnije i inspektor prve klase u Jedinici za posebne zadatke MUP-a RH - Rakitje

te Petar Žužul, danas umirovljeni natporučnik Hrvatske vojske, a tada pripadnik Jedinice za posebne zadatke MUP-a RH „Rakitje“ ovako su nam opisali krvavi Uskrs na Plitvicama:

- Bila je subota uoči Uskrsa. Tijekom prijepodneva, Josip Lucić, tada moj kolega, zapovjednik satnije i inspektor kao i ja (danas general, načelnik Glavnog stožera OS-a RH), pozvao me je sa strane i rekao da priprelim

jednu grupu policajaca, ne veću od 80-ak ljudi te da oko ponoći krećemo na Plitvice. Oko osam sati navečer, dečkima sam rekao da se iz svake satnije spremi po 20-30 ljudi. Tada su nastali problemi jer su svi željeli ići, ali to nije bilo moguće, tako da se te večeri iz Rakitja na Plitvice uputilo oko 180 specijalaca. Grupa specijalaca iz Lučkog, njih pedesetak, prethodno je već zauzela Koranski most, kako bi ga osigurala i onemogućila pobunjenike u sprječavanju ulaska naših snaga na Plitvička jezera. Kolona vozila koja se uputila iz Zagreba kretala se sporo zbog guste magle koja se nadvila nad kraj... Na čelu kolone Anto Jurendić vozio je borbeno oklopno vozilo u kojemu su bili pripadnici ATJ „Lučko“. Stotinjak metara iza, u dva autobusa bili su raspoređeni pripadnici MUP-ove Jedinice za posebne zadatke „Rakitje“. Lucić, Štampar i ja „golfom“ smo se dovezli do Koranskog mosta, gdje smo stali i čekali ostatak kolone. Razmišljali smo čak ne ići cestom. Uto nam je jedan čovjek rekao da se ipak može proći jer je „čisto“ sve do pošte. Kad su stigli autobusi general Lucić se ukrcao u prvi, a ja u drugi. Tu sam, između ostalih, zatekao i pokojnog Matu Juroša i doktora Husara. U jednom trenutku zapovjednik Lucić je preko motorole izdao zapovijed za pokret i napredovanje. Potom smo u punoj borbenoj opremi počeli izlaziti iz autobusa. Vani se već dobrano čula pucnjava na otprilike kilometar-dva od nas. Na prvi autobus, koji je vozio Ljubo Česić -Rojs, tada je pala tromblonska mina, srećom neizvađena osigurača, te nije eksplodirala. Idućih četiri, pet sati probijali smo se po snijegu, hladnoći i magli, što cestom, što šumom...Uz vraćali smo vatru u smjeru iz kojeg je pucano... Istodobno, dok smo se borili na Plitvicama pokojni Gento Međugorac, s ekipom pripadnika Specijalne postrojbe Kumrovec, zauzeo je mjesto Ljubovo (između Plitvica i Gospića), na 1100 metara nadmorske visine, kako bi zaustavili prodiranje pobunjenih Srba iz tog smjera. Jedan dio specijalaca išao je preko Starog ličkog Petrovog sela, pod vodstvom Darka Rukavine i Stjepana Cufreka. Akcija je trajala sve do 10-11 sati ujutro. Nažalost, pred kraj akcije poginuo je naš suborac Josip Jović u blizini pošte, priča Šimunić i nastavlja:

- Sam trenutak njegove pogibije nisam vidio. Svi smo bili raštrkani. Iz priče sam čuo da su uz

Damir Šimunić

njega, između ostalih, tada bili kolege Bilobrk i Kožulj. Unatoč svim nastojanjima mobilnog saniteta i dr. Husara, koji su uistinu davali sve od sebe da ga spase, Josip je izdahnuo u Grabovcu, otprilike sat vremena nakon što ga je iz smjera pošte pogodio „martićevac“ iz snajperskog gnijezda. Mobilni sanitet je radio perfektno, svi su bili kao jedan, direktno u akciji sanirali su ranjenike. Toga dana, nitko nije napravio ni koraka nazad, iako nije lako kad se puca. ..

- Imaš u sebi taj neki strah, a kada vidiš suborca pokraj tebe kako ide, onda se taj strah u tebi pomalo kanalizira. I ideš i ti, daješ sve od sebe. .. Danas, devetnaest godina poslije krvavog Uskrsa, kao jedan od tadašnjih zapovjednika u Rakitju, Damir Šimunić, ponosan je na svoje suborce.

- Svi ti mladi i hrabri ljudi ni sekunde nisu dvojili, već su razmišljali prije svega - srcem. Neki od njih su čak i trčali u akciju, pa smo ih morali zaustavljati, prisjeća se Damir.

- Ponekad se pitam s kakvim sam to ljudima ratovao?! To su bili ljudi – divovi! Tako mladi, a tako hrabri! Bili su to ljudi velikog srca, u svakom trenutku spremni dati svoj mladi život za samostalnu i slobodnu Hrvatsku. Ponosan sam na sve te ljude, a za rata sam upoznao puno hrabrih momaka, kakve vjerujem, ne možeš upoznati u ovim mirnodopskim uvjetima.

Arbanas, Žužul, Bebić, Lela, Katuša, Kalan, Medved, Županić, Petrić, pokojni Juroš, Zelenika,

Petar Žužul

Kožulj, Mišić, Lutring, Novak, Jurendić, Drljo, Paušić, Tomljanović-Gavran, Markobašić... tek su neka od imena kojih se s ponosom prisjeća. Svi ti dečki u ratu su se pokazali kao dobri policajci i ratnici. Mnogi od njih poslije su se istaknuli i kao kvalitetni vojnici i časnici, kaže Damir.

- Ti „prvi mačići“ ovu su akciju odradili jako dobro. Naši policajci su se već u Pakracu pokazali izrazito profesionalnim i dobrim. Plitvice su uz Pakrac, prva dobivena bitka u Domovinskom ratu koja je, prema njegovim riječima, ohrabrila cijeli hrvatski narod, Vladu i predsjednika.

- Akcija „Plitvice“ suprotnoj je strani jasno pokazala da i mi imamo hrabre i časne ljude koji uistinu žele biti „svoji na svome“, kaže Šimunić.

- S ciljem osiguranja javnog reda i mira te uspostave PP Plitvice na tom području dio nas je ostao još tri dana. Nakon uspostavljanja PP Plitvice, zamijenila nas je temeljna policija iz Karlovca. U akciji smo zauzeli sve hotele, a JNA je došla do hotela „Jezero“. Tih dana pokušavali su se probiti prema nama, međutim, nisu uspjeli, prisjeća se Petar Žužul, koji je tada imao 23-godine.

Kao i većina njegovih suboraca, pripadnik Jedinice za posebne zadatke MUP-a RH „Rakitje“ postao je 5. studenoga 1990. godine.

- Kada sam zajedno s kolegama i poznanicima, svojim suborcima, primljen u policijske redove, nitko nije bio sretniji od nas, baš kao i te subote kada smo saznali da idemo u akciju na Plitvice, kaže Žužul.

- Toga jutra nekoliko nas kombijem se dovezlo do Koreničkog mosta. Nakon njegovog oslobađanja, izišli smo van i krenuli u akciju. Već se čulo puškanje. Vremenski uvjeti bili su katastrofalni: hladnoća, magla, snijeg, Ništa se nije vidjelo na 20 metara ispred nas! Orijentirali smo se po zvuku. Završetak akcije dočekali smo kod hotela „Bellevue“. I tada smo preko radio-veze saznali da je Josip poginuo. Potom je nastupio šok i nevjerica... prisjeća se Petar.

Prema riječima Šimunića i Žužula, pokojni Josip Jović bio je stručnjak za RPG 7 (ručni raketni bacač) te je vješto obučavao ostale pripadnike u bazi „Rakitje“.

- Jednom prilikom, bilo je to otprilike 10-ak dana prije krvave tragedije na Plitvicama, bio sam dežurni, a Josip mi je tu večer bio pomoćnik. Nekoliko nas je sjedilo i razgovaralo. Uto je Josip donio jedan ratni film, sa Chuckom Norrisom u glavnoj ulozi. Napeto smo gledali scene pucnjave i akciju izvlačenja ranjenika. Uto su pali i prvi komentari. Moj je bio da ćemo se i mi, ne daj Bože, možda uskoro naći u sličnoj situaciji. Svi smo se smijuljili i šalili. Nažalost, deset dana poslije, slično se i dogodilo, sa sjetom u glasu prisjeća se Šimunić.

Nakon krvavog Uskrsa, Šimunić je neko vrijeme bio dozapovjednik III. bojne „Tigrova“, potom na istočnom ratištu u Iloku, zatim u sanitetskom stožeru. Prošao je ratišta: Velebit, Starigrad, Paklenica, Bukva Bobija, Tulove Grede. Po struci profesor kineziologije, od travnja 1992. do umirovljenja 2004. godine bio je načelnik Katedre za kineziologiju na hrvatskom vojnom učilištu „Petar Zrinski“, gdje i danas kao trener –volonter u boksačkom klubu trenira časnike i dočasnike. Petar Žužul u „Rakitju“ je ostao sve do 28. svibnja, odnosno, do prvog postrojavanja pripadnika Zbora Narodne garde na stadionu Nogometnog kluba Zagreb u Kranjčevićevoj ulici. Do 1994. godine kao pripadnik 4. Gardijske brigade prošao je hrvatska bojišta: Kruševo, Zadar, Čavoglave, Maslenica, južno bojište te 6. zbornu područje u Kugarima. Umirovljen je 2003. godine.

Marija ŽUŽUL
Snimio Ivica LAJTNER
Arhiv HTV-a

Masakr dvanaest redarstvenika

Dvanaestorica hrvatskih redarstvenika mučki su ubijena 2. svibnja iz zasjede, u akciji spašavanja dvojice svojih kolega, koje su u noći s 1. na 2. svibnja 1991., tijekom redovite policijske ophodnje, u prijeratnom Borovu Selu (danas Borovu) zarobili pripadnici srpskih paravojnih postrojbi. Ubijene policajce, pripadnike Specijalne jedinice policije Vinkovci, srpski teroristi potom su masakrirali. U akciji je ranjen 21 policajac.

Ovaj krvavi događaj, nakon pogibije prvog hrvatskog redarstvenika Josipa Jovića na Plitvicama, označio je neslužbeni početak Domovinskog rata. Nakon tragičnih događaja u Borovu Selu Hrvati su postali jedinstveni, svjesni da je rat neizbježan i da je pred vratima. Postalo je jasno da će upravo Istočna Slavonija biti jedno od najvećih poprišta krvavih ratnih sukoba.

Policija u obrani Vukovara

Već krajem 1990. i početkom 1991. godine u policijske redove pristupio je veći broj mladih hrvatskih policajaca koji su sva pravila policijske struke morali svladati što kvalitetnije, u što kraćem roku. Njihovo domoljublje i čvrsta volja bili su dodatni "vjetar u leđa" zbog kojih su ustrajali te hrabro i ponosno stali na prve crte bojišnice.

Vukovarska policija, kao policijska postaja u sklopu PU Vinkovci, nakon prvih višestranačkih izbora uključila se vrlo profesionalno u osiguranje stranačkih skupova. Nakon formiranja Hrvatskog Sabora 30. svibnja 1990. policijska postaja Vukovar je i formalno stala u obranu Republike Hrvatske. U to vrijeme neposluh srpskog stanovništva prema hrvatskim institucijama bio je na vrhuncu, što je dodatno otežavalo rad policijskih službenika. Naime,

već ranije naoružani od strane JNA, pripadnici srpske nacionalne manjine u okolnim selima vukovarske općine, u kojima su činili većinsko stanovništvo, započeli su svoju glasovitu "balvan revoluciju", blokirajući prometnice i magistrale. Neovlašteno zaustavljanje i zadržavanje, pljačke, prijetnje, otmice, premlaćivanje i, na koncu, ubojstva nersrpskog stanovništva od strane srpskih lokalnih i pridošlih terorista - postali su vukovarska svakodnevica. Građani su

svakodnevno prijavljivali mnoštvo kaznenih djela koja je policija uredno obrađivala i procesuirala.

Istodobno, Vukovarska policija bila je znatno osiromašena u ljudstvu i materijalno. Danonoćno se radilo u vrlo teškim uvjetima kako bi se profesionalno obavila dvostruka zadaća koju je policija u to vrijeme imala: morala je obavljati svoju temeljnu zadaću - zaštititi građane i imovinu, ali užurbano se pripremati za moguće ratne eskalacije koje su prijetile i Vukovaru i ostalom dijelu Republike Hrvatske.

Stoga je kao ispomoć vukovarskoj policiji raspoređeno oko 60 mladih policajaca. Prva skupina došla je u ispomoć nakon donošenja Božićnog Ustava 1990., a druga skupina u lipnju 1991. Važno je reći da je na vukovarskom području ratovalo preko 700 policajaca iz varaždinske, međimurske, krapinske i zagrebačke policije. Policajci su se također bavili i prikupljanjem informacija o aktivnosti neprijatelja i o općem stanju sigurnosti u okupiranom području. U početku ratnih operacija na Vukovar, cjelokupni sastav policije bio je na prvim crtama obrane - sve do formiranja hrvatske vojske u rujnu, odnosno, Zbora narodne garde na čelu s brigadirom Milom Dedakovićem. Kasnije su vukovarski policajci prepuštali jednim dijelom točke obrane pripadnicima ZNG-a.

Akcija spašavanja hrvatskih redarstvenika

U noći s 1. na 2. svibnja 1991. dvije hrvatske oskudno naoružane policijske patrole obavljale su izviđanje na cesti Borovo - Dalj. Na samom ulazu u selo na njih je iz privatne kuće otvorena žestoka vatra. Tom prilikom četiri hrvatska policajca lakše su ranjena. Naime, Jurica Tolj i Mario Marinović vozilom su se uspjeli povući, dok su Zvonimira Makovića i Dalibora Križanovića zarobili srpski teroristi.

Usljedili su potom pregovori osječkog načelnika Policijske uprave Josipa Reihla-Kira i načelnika vinkovačke Policijske uprave Josipa Džaje s Vukašinom Šoškočaninom, vođom pobunjenih srpskih ekstremista u Borovu Selu, kako bi se oslobodilo hrvatske policajce. Nakon neuspjelih pregovora obojica policijskih čelnika zaključuju kako je najbolje otići na mjesto

dogadaja i provjeriti što se događa.

Na teren je stoga 2. svibnja oko podneva izišlo 30-ak pripadnika vinkovačke policijske uprave. No, u središtu sela na njih je otvorena vatra iz pušaka i snajpera s prigušivačima te tromblonskim protupješačkim minama. Napadnuti su policajci ipak uspjeli organizirati obranu i vezom zatražiti pomoć, koja je počela stizati iz Vinkovaca i Osijeka. I dok osječka jedinica nije uspjela ući u selo iz smjera Dalja zbog postavljenih barikada - vinkovačka je ušla, ali je upala u zasjedu. Borba je trajala dva i pol sata, sve do trenutka kad je u selo ušla kolona od sedam oklopnih transporterata JNA. Svjedoci navode kako je iz jednog od transporterata otvorena vatra na policiju, te da su iza njih hodali naoružani civili, te da su čak i iz jednih kola Hitne pomoći bacane ručne bombe na hrvatske policajce. Dvojica, prethodne noći zarobljenih policajaca, prebačena su tijekom borbi u Novi Sad ali su, srećom, vraćeni u Osijek još iste večeri. Na žalost, u borbi su toga dana ubijeni hrvatski policajci **Stipan Bošnjak (1955.), Antun Grbavac (1961.), Josip Culej (1966.), Mladen Šarić (1965.), Zdenko Perica (1965.), Zoran Grašić (1969.), Ivica Vučić (1961.), Luka Crnković (1970.), Marinko Petrušić (1966.), Janko Čović (1965.), Željko Hrala (1968.) i Mladen Čatić (1971.)**. Ranjen je 21 policajac.

Već tradicionalno, svake se godine, u organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova, Policijske uprave vukovarsko-srijemske i Udruge Specijalne policije iz Domovinskog rata „Krpelj“ Vinkovci, 1. i 2. svibnja održava Memorijal 12 redarstvenika u znak sjećanja na njihovu žrtvu.

Za masakr još nitko nije odgovarao

Za ovaj najteži oblik oružane pobune u Borovu tadašnje je Vojno tužiteljstvo u Osijeku 1992. podiglo optužnicu protiv 51 osobe. Nekoliko mjeseci kasnije donesena je presuda kojom je deset osoba proglašeno krivima u odsutnosti. Dosuđena im je kazna od dvadeset godina zatvora. No, 1998. godine Županijski sud u Osijeku donio je rješenje o obustavi postupka izvršenja kazne protiv svih, primijenivši Zakon o općem oprostisu izglasanim 1996.

Zbog masakra hrvatskih policajaca ni jedan pobunjenik do danas nije odgovarao. Međutim,

Županijsko državno odvjetništvo pokrenulo je novu istragu temeljem kaznene prijave Steve Culeja, brata ubijenog policajca Josipa Culeja. On je podigao kaznenu prijavu protiv tridesetak osoba za teško ubojstvo. Istraga o ovom slučaju još uvijek traje: traže se činjenice i svjedoci te ispituju okolnosti krvavog događaja.

U obrani Vukovara sudjelovalo preko 700 policajaca

Od 2. svibnja 1991. pa do 18. studenoga iste godine, odnosno do pada Vukovara, u obrani

grada sudjelovalo je preko 700 policajaca. Od toga je 81 policajac poginuo, a 14 ih se još uvijek vodi na popisu nestalih osoba. Ranjeno je preko 100 policijskih službenika, a još toliko ih je završilo u srpskim koncentracijskim logorima. Njih 80-ak spas je pronašlo u probuju, nakon što su donijeli odluku da neće živi u ruke krvnika. Na žalost, mnogi su na tom putu spasenja izgubili svoje živote. Ove brojke još jednom potvrđuju kako se policajci u Vukovaru nisu štedjeli, već su časno branili svoju Domovinu.

Sjećanja:

Devetnaest godina nakon pogibije dvanaestorice hrvatskih redarstvenika u Borovu Selu, u Jarmini pokraj Vinkovaca, razgovarali smo s dvojicom preživjelih sudionika ovog tragičnog događaja.

Željko Bartolin i Boško Crčić-Kurtanjek, danas umirovljeni policajci, tada pripadnici Specijalne policijske postrojbe Vinkovci, sudjelovali su 2. svibnja 1991. u akciji spašavanja dvojice zarobljenih kolega u tadašnjem Borovu Selu, današnjem Borovu. Srpski pobunjenici, ekstremisti i teroristi, osim što su iz zasjede mučki ubili, a potom masakrirali dvanaesticu njihovih suboraca, preživjele i ranjene hrvatske policajce su zarobili, a potom ih psihički i fizički zlostavljali. Toga dana među dvadesetjednim ranjenikom bili su i naši sugovornici...

S nama su podijelili svoja bolna, traumatična sjećanja na ovaj zasigurno jedan od najvećih srpskih zločina počinjen u Domovinskom ratu. Iako je prošlo više od devetnaest godina, njihova sjećanja na ovaj tragični događaj niti malo ne blijede.

Željko Bartolin: „Bili smo opkoljeni sa svih strana“

Željko Bartolin imao je 23 godine kada je 5. kolovoza 1990. godine postao prvi hrvatski redarstvenik. Iako je imao siguran posao u Dalekovodu, s još desetak svojih prijatelja i poznanika iz rodne Jarmine uputio se u Zagreb na školovanje za hrvatskog policajca. Po završetku

Željko Bartolin

školovanja, raspoređen je u temeljnu policiju PU vinkovačke. Budući da je u bivšoj JNA završio školu za rezervnog oficira te imao ponešto ratnog znanja, nadređeni su ga preporučili za zapovjednika desetine u Specijalnoj policijskoj postrojbi Vinkovci, koja je osnovana u ožujku 1991. godine.

- Toga kobnog 2. svibnja 1991. godine, oko 10-11 sati ujutro, rečeno nam je da idemo

na zadatak u Borovo Selo. Tada nismo znali o čemu se točno radi. Put Vukovara krenuli smo raspoređeni u dva autobusa, dva Land Rovera te dva Range Rovera. Nakon što smo prošli Vukovar, kolona se zaustavila na skretanju prema Borovu Selu. Zatim je pokojni Stipan Bošnjak, tadašnji načelnik operativnih poslova PU Vinkovačke, krenuo od vozila do vozila i rekao nam, sad već konkretnije, da idemo osloboditi dvojicu naših zarobljenih kolega policajca iz PU osječke koje su prethodne večeri zarobili srpski pobunjenici u Borovu Selu. Isto tako nam je rekao da uzvratimo vatru ukoliko nam budu pružali otpor. Potom je kolona krenula. Na ulazu u selo, s lijeve strane na rasvjetnom stupu bila je izvješena srpska zastava. Prvi autobus u kojem sam između ostalih bio i ja, neometano je ušao u centar sela, a potom su nas „zatvorili“. Tada je po nama otvorena paljba sa svih strana iz svih mogućih oružja. Osim što su bacali i bombe, gađali su nas snajperisti s krovova, iz dvorišta, sa svih strana. U tom metežu, nakon nekih 15-ak minuta, shvatio sam da sam ranjen u ruku. Neko vrijeme sam ostao ranjen ležati, dok kolega Petrušić nije provalio u jednu kuću u kojoj je bila poljoprivredna apoteka. Nekoliko suboraca je utrčalo u tu apoteku, a nakon nekoliko minuta za njima sam utrčao i ja. Tu smo se sklonili na neko vrijeme. Zapravo smo bili opkoljeni sa svih strana, nije nam bilo izlaza. Bilo je tu još desetak mojih suboraca, a osim mene još jedan kolega bio je ranjen u nogu. Nakon što smo obojica već dobrano iskrvarili i dehidrirali, nije nam bilo druge nego predati se. Izašli smo pred 40-ak „do zuba“ naoružanih četnika. S njima je bio i Šoškočanin i još jedan „onizak“ s brkovima, prisjeća se Željko. Potom su nas zatvorili u jednu kuću u centru, ispred koje je na mostu ležalo 6-7 tijela naših ubijenih suboraca. Potom je uslijedilo psihičko i fizičko maltretiranje. Srpski terorist su ulazili i izlazili u kuću, izvlačili su koga su htjeli i radili što im se prohtjelo... Oko pola sedam navečer iz sela su nas izvukli JNA transporteri te nas predali našima. Kola Hitne pomoći prevezla su nas u vukovarsku bolnicu... Potom je uslijedilo mukotrpno i neizvjesno liječenje.

Prema njegovim riječima tragedija koja se dogodila u Borovu Selu, ujedinila je cijelu hrvatsku naciju u daljnjem otporu srpskom agresoru.

-To je jednom prilikom potvrdio i jedan visoki državni dužnosnik, koji je izjavio da smo i mi uvelike pridonijeli referendumu za samostalnu i neovisnu Hrvatsku, koji je održan 19. svibnja iste godine, dakle ni nepunih mjesec dana nakon ovog zločina, kaže Željko, koji se nakon ranjavanja neko vrijeme liječio u vinkovačkoj bolnici. Nakon što se rana zakomplicirala jer je dobio gangrenu prebačen je na zagrebačko „Rebro“. Nakon tri operacije liječnici su mu, srećom, uspjeli spasiti ruku. Liječenje je trajalo oko dva mjeseca, nakon čega se vratio u rodnu Jarminu. Do umirovljenja u svibnju 2005. godine radio je kao skladištar u MUP-u. Danas sa obitelji živi u Jarmini, oženjen je i otac troje djece.

Boško Crčić - Kurtanjek: „Kad su me zarobili, uslijedila je prava kalvarija“

-Slučaj Borovo Selo je bio klasična zasjeda. Osim što je autobus pun hrvatskih redarstvenika maksimalno izrešetan, najveća tragedija je u tome što su srpski ekstremisti „naoružani do zuba“ po nama pucali i kad smo izašli iz tog autobusa, priča Boško koji je prije rata završio srednju informatičku školu. Od malih nogu želio je biti policajac, ali u bivšoj državi za njega nije bilo policijskog posla jer je bio nepodoban kadar, zbog prošlosti trojice svojih stričeva koji su bili sudionici Hrvatskog proljeća 1971. godine. Krajem 1990. godine, kao 25-godišnji mladić, priključio se pričuvnom sastavu policije. Aktivni policajac postao je 15. siječnja 1991. godine. Radio je u PU Vinkovačkoj, potom je u ožujku iste godine dobrovoljno prešao u netom osnovanu Specijalnu policijsku postrojbu PU Vinkovačke. Po osnivanju postrojba je imala šezdeset, a do svibnja iste godine stoosamdeset pripadnika raspoređenih u šest vodova: dva vinkovačka, dva vukovarska i dva županjska.

- Bili smo stacionirani na stadionu NK Cibalia u Vinkovcima. Tih mjeseci nije nam bilo ni na kraj pameti da će rat poprimiti tako ozbiljne konotacije te eskalirati u takvom obliku. Nismo razmišljali o ratu na takav način. Do početka svibnja već su neki naši vodovi u Vukovaru osiguravali zgradu MUP-a, dok su ostali osiguravali našu bazu u Vinkovcima na stadionu jer su s njegove lijeve strane bili vojni stanovi. Dio nas je spavao u podrumu, a dio u potkrovlju.

Nekoliko dana prije 2. svibnja došao je red na moj vod da osigurava vukovarsku zgradu MUP-a jer smo se mijenjali budući da smo radili u smjenama po tjedan dana. Nekoliko dana nas petnaestak je radilo u Vukovaru na osiguranju zgrade MUP-a, da bi nam se kroz nekoliko dana pridružilo još ljudi iz ostalih vodova. Na koncu nas je u vodu bilo ukupno trideset dvoje sa zapovjednicima. Tako je teklo još nekoliko dana, sve do prijepodneva 2. svibnja, kada smo dobili zapovijed za postrojavanje. Rečeno nam je da idemo na razmjenu dvojice naših kolega iz PU osječke koje su prethodne noći zarobili srpski ekstremisti u Borovu selu nedaleko Vukovara. Prvi dio puta dovezli smo se s dva Land Rovera, a potom je zapovjednik Matković, nas petnaestak, prebacio u autobus. Ostalih petnaestak policajaca krenulo je u Land Roverima i policijskom osobnom vozilu. Iako su bila dva autobusa s policajcima, samo je jedan u kojem sam bio i ja, neometano ušao u centar sela. Čim smo stigli začuli smo pucnjavu. Srećom, vozač autobusa je zadržao prisebnost te nam otvorio vrata da možemo izaći van. Tek kada smo izašli srpski ekstremisti su otvorili vatru po nama. Potom je nas nekoliko utrčalo u jedan kafić (slastičarnicu). U to vrijeme već su počeli pucati i po autobusu. U slastičarnici smo se dogovorili da se rasporedimo u tri grupe: jedna s lijeve, druga s desne strane slastičarnice, a treća u sam centar sela. U trećoj skupini sam bio i ja. Pretrčali smo nekih 200-300 metara do centra. Tu se već „deralo“ na sve strane. Kako bi se zaklonio od pucnjave, na neko vrijeme sam se pritajio uz jedan betonski stup.

Ostali kolege već su bili po svuda: jedni su polijegali po kanalima, drugi su se sklonili iza Land Rovera...Stajao sam iza stupa sve dok mi metak nije prošao pokraj glave. Potom sam se prebacio iza drveta. Kada sam shvatio da su stabla poprilično tanka i da mi ne ulijevaju nikakvu sigurnost, otkotrljao sam se u kanal, koji je bio kakva - takva zaštita, iako je bio toliko plitak da bi se, vjerujte mi, utopili kada biste u njega nasuli kantu vode, prisjeća se Boško te nastavlja:

-U kanalu su mi s lijeve strane bili suborci: pokojni Ivan Hodak iz Rokovaca (poginuo je u prometnoj nesreći nakon Borova Sela) te Josip Vincetić, a s desne pokojni Josip Culej i Zdenko Perica. Dijelio nas je samo most. Potom nam se

Boško Crčić - Kurtanjek

pridružio i Franjo Levaković, koji mi je u jednom trenutku rekao da je „dobio“ metak u glavu. Mислеći da se šali, još uvijek nesvjestan ozbiljnosti situacije u kojoj smo se našli, dobio sam mu da ne bi sad razgovarao sa mnom da je dobio metak u glavu. Kad je podigao masku, imao sam što i vidjeti: bio je sav krvav. Nije prošlo dugo, kad sam začuo jauk. Franjo je bio ranjen po drugi put u glavu, a potom i treći ...Srećom, bili su to samo „štrafjovi“.

U kanalu smo ležali sklopčani u slovo L, okrenuti prema cesti s puškama u rukama. Pucali smo, ali ni u jednom trenutku nismo vidjeli odakle su oni pucali na nas. U toj neravnopravnoj višesatnoj pucnjavi dobio sam metak u šaku. Nakon što sam osjetio bol, zajaukao sam. Čuli su me Josip Culej i Željko Hrala. Culej s kojim sam odrastao i koji mi je bio poput brata, zavikao je: „Bole, Bole!“, a ja sam mu odgovorio da sam dobro i da sam dobio metak u šaku. Nakon što su se Culej i Hrala počeli povlačiti prema „kapiji“, i oni su pogođeni: prvo Hrala u preponu, a potom i Josip. Samo sam začuo bolne jauke. Zvao sam Josipa, međutim, odgovora nije bilo!

Dok sam imao municije, nastavio sam uzvraćati vatru. U bitku smo ušli s jednim ratnim arsenalom. Imali smo po tri okvira s municijom i

jedan prazan, te po jednu bombu, i to šok bombu tzv. kašikaru, koju je bilo uzalud i bacati! Kad sam je bacio na kapiju, ona je samo pocrnila, i ništa drugo! U tom sam kanalu ležao otprilike 3 sata, do 16 sati poslijepodne. Četnici su po nama pucali satima. I dan danas tvrdim da ni u jednom trenutku nisam vidio odakle su pucali, a vjerujem da ni ostali kolege to nisu mogli vidjeti. Zamislite da se na vas puca sa svih strana, a vi ne vidite od kuda. To je bio pravi pakao! Pucali smo nasumce, po krovovima, kapijama,...bacali smo šok -bombe, od kojih, zapravo, nije bilo nikakve koristi...

Dok smo ležali u kanalu, ispred nas su se cestom kroz centar sela dva puta provezli transporteri JNA. Dok su prolazili, pucnjava bi na trenutak stala! Čim bi otišli, ovi bi po nama opet otvorili vatru. Tako je bilo dva puta, sve dok se JNA nije zaustavila u centru sela, na našu sreću ili nesreću, ne znam, ali činjenica je da više nismo imali niti jednog metka. U džepu mi je ostala samo jedna šok -bomba. Kad je vojska stala, počelo se smirivati....Tek sam onda prvi put vidio odakle je pucano po nama jer su četnici počeli izvirivati iza kapija i s krovova. Puške su naciljali prema nama u kanalu, u kojem su mnogi već bili izginuli. Osim mene preživjeli su samo Levaković, Hodak i Vincetić. Svi smo bili ranjeni, osim Hodaka, kojeg su po zarobljavanju četnici propucali u nogu njegovim pištoljem. Opolikli su nas sa svih strana, te pod prijetnjom puškama i onim starim zelenim JNA bombama koje su držali u rukama, rekli nam da izlazimo i da se predamo. A drugog izbora nismo ni imali. Rekao sam dečkima da idem, pa što bude! Tu smo se rastali.

Naredili su mi da bacim pušku i pištolj koji su ionako već bili prazni, te da otpužem do nekog zida. Još uvijek sam se nadao da ću se nekako izvući iz njihovih šaka te im odgovorio da ne mogu jer sam ranjen - u nogu. Kad sam vidio da mi nema druge, poslušao sam i počeo puzati. Iza mene je po cesti ostajao krvavi trag jer mi je cijela šaka bila rastrgana. Kad su me zarobili, uslijedila je prava kalvarija. Prvo su me napali jer sam lagao da sam ranjen u nogu. Počelo je verbalno vrijeđanje, psovke, a potom su me stali zvjerski udarati. Srećom, tada još preko pancirke i šljema koje sam imao na sebi. Najgore je bilo kada sam morao ispružiti ranjenu šaku na beton, po kojoj su me udarali pendrekom. Nakon toga,

na trenutak su me pustili na miru. Stajao sam tako leđima okrenut kapiji i gledao prema bašti... Nakon što sam se okrenuo, uslijedio je strašan prizor koji nikad neću zaboraviti: njih četvorica, uz prijetnje da će se i meni dogoditi isto, zvjerski su se izivljavali nad tijelom mog pokojnog prijatelja i suborca Josipa Culeja, s kojim sam odrastao i koji mi je bio kao rođeni brat. U svom tom jadu, tješila me je jedino pomisao da više nije živ i da ništa ne osjeća...s tugom u glasu prisjeća se Boško ovog nemilog događaja.

Nakon takve brutalnosti, odveli su me u neko skladište gdje su me dvojica čuvala. Sjećam se čovjeka pod imenom Rule koji je bio posebno agresivan i brutalan te me je najviše vrijeđao i tukao. Dva puta je na mene nasrnuo bajonetom, ali sam se srećom u zadnji tren izmakao. Kad je nasrnuo i treći put, dvojica čuvara su ga izbacili van iz skladišta. Razularena masa četnika cijelo je vrijeme pokušavala ući u skladište, galamili su, psovali i lupali po vratima, toliko da su čuvari balvanima morali podbočiti vrata na skladištu. Zatim je neko vrijeme bio potpuni mir. Konačno, oko 7-8 sati navečer ušao je jedan čovjek te kazao čuvarima da me puste jer je tako naredio Šoškočanin. Dok sam išao prema cesti, morao sam proći „špalir“ . Jedan do drugog, s moje lijeve i desne strane, stajali su razulareni četnici, a ja sam morao proći između njih. Sa svih strana prijetili su mi noževima i razbijenim grlima od boca. Samo sam čekao trenutak kad će me netko od njih ubosti, tim gore jer na sebi više nisam imao ni pancirku, ni zaštitnu kacigu.... Čovjek me je doveo do polovice ceste, gdje me je čekao kolega Ivan Vranić Cigo, koji je također bio ranjen. Ukrkali su nas u transporter JNA koji nas je izveo iz sela, gdje su nas čekali naši. Potom su nas kolima Hitne pomoći prebacili u vukovarsku bolnicu. Uslijedio je dug i neizvjestan oporavak...

Budući da mu se zdravstveno stanje zakompliciralo, Boško je prebačen u zagrebačku bolnicu „Rebro“ gdje se liječio više od godine dana. Nakon operacija liječnici su mu preporučili i fizikalnu terapiju, ali za to više nije imao ni snage ni volje nakon pakla koji je prošao. Vratio se u rodnu Jarminu, te počeo raditi u PU Vinkovačkoj kao referent za vozačke i prometne dozvole na ispomoći, sve do umirovljena 31. kolovoza 1995. godine. No, tu priči nije kraj. U rujnu 2007. godine

dijagnosticiran mu je karcinom bronhija, koji je metastazirao u desno plućno krilo. Nakon napornog i dugotrajnog liječenja u zagrebačkoj bolnici Jordanovac, posljednjih mjeseci Boško se osjeća dobro. Ovim putem zahvaljuje se gospodinu Josipu Klemmu koji mu je donirao novčana sredstva potrebna za lijekove koji su jako skupi.

Danas umirovljeničke dane Boško najradije provodi na pecanju. Kaže da bi mogao satima pecati jer mu je to najbolja terapija za ranjenu dušu i tijelo. Pecanje ga smiruje i opušta. Ponekad peca i na Dunavu u Aljmašu. Kad se vozi u Aljmaš, prođe kroz Borovo Selo. Ali prema mjestu na kojem je ranjen, kaže, ni da pogleda!

Nekoliko puta je bio na komemoraciji svojim poginulim prijateljima i suborcima ispred spomenika podignutom njima u sjećanje u Borovu Selu. Ljetos je bio na mjestu zločina s istražiteljima kako bi im pomogao u rekonstrukciji događaja. Obišli su sva ključna mjesta borovskog zločina, a za to mu je itekako trebalo snage...Te je večeri došao doma jako umoran.

- Bio sam kao „drogirani“. Želio sam što prije zaspati i zaboraviti sve te strahote i sjećanja koja su mi se vratila dok smo obilazili sve te punktove...Sutradan u ranu zoru otišao sam na pecanje, i bilo mi je lakše...kaže Boško.

Oženjen je i ponosan otac četvorice sinova. Najstarijem je 20, a najmlađem Bošku dvije godine. Danas s obitelji živi u Jarmini. I dan-danas ne gubi nadu da će počinitelji borovskog masakra kad-tad odgovarati za svoja zlodjela.

Stevo Culej – još uvijek traži pravdu za poginulog brata

U Jarmini smo razgovarali i sa Stevom Culejem, bratom pokojnog Josipa Culeja, jednog od dvanaestorice ubijenih redarstvenika u Borovu Selu. Ni devetnaest godina nakon bratove pogibije Stevo Culej se ne miri s činjenicom da za ovaj brutalni zločin još nitko od počinitelja nije odgovarao. Toga drugog svibnja dvanaest je hrvatskih policajaca izrešetano, izmasakrirano i ostavljeno da umre bez pomoći, a 21 policajac je ranjen - kaže Culej koji se i sam priključio Specijalnoj jedinici policije na mjesto svog pokojnog brata nakon što je saznao da je ubijen. I danas, devetnaest godina poslije ne odustaje, već traži pravdu za poginulog brata i njegove poginule suborce.

Naime, i tadašnje je Vojno tužiteljstvo u Osijeku 3. kolovoza 1992. podiglo optužnicu protiv pedesetjedne osobe za najteži oblik oružane pobune. Protiv desetorice optuženih, kojima se sudilo u odsutnosti, slučaj je razdvojen te je u siječnju 1993. donesena presuda kojom se proglašavaju krivima, a svaki od njih osuđen je na kaznu od dvadeset godina zatvora. No, iako se sudilo i ostalima, Županijski sud u Osijeku 30. lipnja 1998. godine donio je rješenje kojim se obustavlja postupak izvršenja kazne protiv svih te primijenio na njih Zakon o općem oprostima (od 5. listopada 1996.).

S obzirom da se do kolovoza 1991. nikoga ne može optužiti za ratni zločin, Stevo je podigao kaznene prijave protiv tridesetak osoba za teško

Stevo Culej

ubojstvo svoga brata Josipa koji je bio teško ranjen, a potom ubijen. On tvrdi da ga je ubilo više osoba što potvrđuju i nalazi obdukcije do kojih je došao. Temeljem tih prijava Županijsko državno odvjetništvo pokrenulo je novu istragu za ovaj zločin, kaže Stevo, koji ne gubi nadu da će zločinci ipak biti privedeni pravdi.

- Svi ti mladi dečki bili su puni domoljublja i dali bi sve za Hrvatsku! I moj je brat u policiju

otišao pun domoljublja, sa željom za neovisnom Hrvatskom i zakonom, otišao je u obranu suvereniteta RH. Nakon te tragedije, priključio sam se Specijalnoj policiji, na mjesto pokojnog brata, iako se jedinica već tada, mogu reći, počela raspadati, budući da je većina njezinih pripadnika otišla u vojsku. Onda smo se ponovno okupili, na početku nas je bilo petnaestak, a kroz nekoliko mjeseci jedinica je imala četrdeset pripadnika. Potom je uslijedila akcija za akcijom. Prošli smo sva bojišta, od Vukovara do Dubrovnika, kaže Stevo koji je prije rata radio u „Đuri Đakoviću“ kao probni vozač specijalnih vozila (tenkova) pri bivšoj JNA. Pokojni brat Josip radio je kao željeznički radnik. Obojica braće, u razmaku od samo nekoliko mjeseci, priključili su se hrvatskoj policiji. Do umirovljenja 1997. godine Stevo je bio pomoćnik zapovjednika u jedinici.

- Nije nam bilo lako tih ratnih dana. Dečkima s ovih prostora rat je zapravo trajao svaki dan. S prve crte bojišnice vraćali smo se u naše porušene domove, opet na prve crte bojišnice jer je naše selo s tri strane bilo okruženo srpskim selima odakle se svakodnevno pucalo po nama. Danas su život na ovim prostorima nije niti malo lak jer živimo s onima koji su pucali po nama i svaki dan na ulici prepoznamo nekog od njih, kaže Stevo, koji danas s obitelji živi u rodnoj Jarmini, dopredsjednik je Udruge Specijalne policije iz Domovinskog rata i predsjednik Udruge Specijalne policije iz Domovinskog rata „Krpelj“ Vinkovci.

Marija ŽUŽUL
Snimio Ivica LAJTNER
i Arhiv HTV-a

Tragična i dramatična događanja u Strugi Banskoj pokazala su koliko će teška biti borba za hrvatsku neovisnost i slobodu.

Pokazala su i okrutnost neprijatelja, njihovu želju za ubijanjem i razaranjem, protjerivanjem i zlostavljanjem nevinih ljudi koja se nije mogla ni zamisliti na kraju 20 stoljeća. Bagdan Sv. Ane i Joakima 26. srpnja 1991. godine zavio je u crno mnoge ovdašnje hrvatske obitelji jer su pobješnjeli pobunjeni Srbi strašnim terorističkim minobacačkim i pješačkim napadom sijali za sobom zlo, razaranja, smrt, mučenja. Odgovor na to nevideno zlo dala je odlučnost hrvatskih ljudi da ostanu čvrsto svoji na svome, hrvatskih redarstvenika da brane svoje sugrađane, napadnuti zavičaj, domovinu i pod cijenu vlastitog života.

O onome što se 26. srpnja 1991. godine dogodilo u hrvatskom Pounju svjedoči niz nedvojbenih i neosporivih dokaza koji su pronađeni nakon vojno-redarstvene akcije „Oluja“, a koji se danas nalaze u Memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata i Ministarstvu unutarnjih poslova, iz kojih smo izvukli dokumentaciju i faktografiju događaja koji slijedi.

Planiranje napada

Iz do sada dostupnih dokumenata vidljivo

je da se rukovodstvo pobunjenih Srba, nakon neuspjele bitke zauzimanja policijske postaje u Glini 26. lipnja 1991. godine, uputilo u Knin kod vođe pobunjenih Srba Milana Martića tražeći pomoć. Pomoć im je obećana. Na područje Šamarice 12. srpnja 1991., iz Golubića kod Knina, stigao je kapetan Dragan Vasiljković sa trideset takozvanih „specijalaca“.

Na Šamarici je 23. srpnja 1991. godine s početkom u 20 sati održan sastanak na kojem su prisustvovali kapetan Dragan Vasiljković, Milan Martić, *komandant ratnog štaba* Dvor Bogdan Vajagić te predstavnici *ratnih štabova Glina i Kostajnica*.

Na spomenutom sastanku kapetan Dragan je dao svoju ocjenu o stanju i situaciji u rukovođenju svim akcijama na ovom području te zadana pravila „igre smrti“.

Dan kasnije, 24. srpnja 1991. s početkom u 19 sati, na Šamarici je održan sastanak na kojem su bili prisutni: Stevo Orlović, Miloš Popović, Rade Cvetojević, Petar Popović, Milan Drageljević, Milorad Paprica, Željko Sanader, Milan Karapandža, Miloš Ivanović, Dušan Pralica, Nikola Boljanić, Simo Miletić, Bogdan Vajagić, Dragan Vranešević i kapetan Dragan Vasiljković. Po dostupnom transkriptu sa sastanka, svi prisutni

Velika bitka o kojoj se malo govori u hrvatskoj povijesti

dali su pregled stanja u zonama odgovornosti u kojima su zapovijedali, a kapetan Dragan Vasiljković najavio je akciju na širem području Dvora i Gline.

Komandant ratnog štaba Bogdan Vajagić 25. srpnja 1991. u 9 sati dobio je plan akcije od kapetana Dragana, koji je iz Knina stigao po zadatku da na Baniji „riješi“ pitanje hrvatskih redarstvenika. Plan akcije razrađen je s komandantima bataljuna i komandirima jedinica koje su sudjelovale u akciji.

Teroristička akcija „Žaoka“

Teroristički akcija „Žaoka“ započela je 26. srpnja 1991. u 10 sati minobacačkim napadom na pounjska sela Općine Dvor, a isto je učinjeno

U samom centru sela Struga Banska dogodio se herojski čin hrvatskog policajca **Mile Blaževića- Čade**, jedini jedinstveni u Domovinskom ratu u Republici Hrvatskoj, kada je taj hrvatski branitelj i policajac, opasavši se eksplozivom, u eksploziji raznio samog sebe, uništio kamion sa posadom i zaustavio daljnje napredovanje srpskih terorista tog dana na Hrvatsko Pounje.

i u Glini, Kostajnici i Topuskom.

Za to vrijeme, bez prethodnog biranja vojnih ciljeva, iz pravca Gornjeg i Donjeg Javornja, Gornje i Donje Orlovice te iz pravca Crnobrnja, na pounjska sela ispaljeno je više stotina minobacačkih granata. U 11 sati paljba je završena i otpočeo je pješački oružani napad jedinice iz pravca Dvora koja je dobila zapovijed da zauzme Zamlaču.

Pripadnici tzv. SUP-a SAO Krajine, kojeg je činilo oko 50 djelatnih i pričuvnih policajaca Policijske stanice Dvor, te dio od oko 700 pripadnika TO Dvor, zajedno sa 50 pristiglih tzv. „specijalaca“ napali su Zamlaču i Strugu Bansku iz pravca Dvora, krećući se prostorom između rijeke Une i šume koja se nalazi iznad tih mjesta.

Dio napadača napadao je Strugu Bansku iz pravca Donjeg Javornja, Unčane iz pravca Draškovca, Golubovac i Divušu iz pravca Gornje i Donje Oraovice te Kozibrod i Kuljane iz pravca Donje Oraovice, Jovca i Volinje.

Tijekom napada na Zamlaču i Strugu Bansku napadači su za borbu koristili prilagođeni kamion na kojem su bila postavljena dva topa te više policijskih vozila.

Srpski teroristi ulaze u Zamlaču, na početku mjesta zarobljavaju 18 civila koje su pripadnici tzv.

SUP-a SAO Krajine, nakon dva sata zadržavanja, kombi vozilom odvezli u pritvor PS Dvor, gdje su naknadno doveli još jednog civila iz Zamlrače.

U svom kretanju napadači su pucali po obiteljskim kućama i gospodarskim objektima, nasilno su ulazili u sve kuće i gotovo sve gospodarske objekte, uništavali i oštećivali pokućstvo, zarobljavali zatečene osobe i privodili ih na cestu. Od zarobljenih osoba napadači su na cesti formirali skupinu i tjerali ih da se kreću ispred njih s podignutim rukama u zraku.

Goneći živi zid pred sobom, palili su kuće, maltretirali, zlostavljali i tukli zarobljene civile oružjem, rukama i nogama. Budući da u Zamlrači napadačima nije pružen otpor, brzo su i bez gubitka ušli u mjesto Struga Banska. Zarobljeni su bili u *živom štitu* oko 6 sati, neprestano podignutih ruku u zrak, a napadači su im učestalo prijeli kako će ih kasnije sve strijeljati. Za vrijeme kretanja kroz Zamlraču i Strugu Bansku napadači su iz raspoloživog oružja pucali preko i pored zarobljenih osoba.

Dio napadača koji je prolazio kroz Zamlraču nešto kasnije iz vatrenog oružja usmrtio je Milana Begića koji je prethodno izbjegao zarobljavanje.

Ministar unutarnjih poslova na obilježavanju 19. obljetnice početka oružanog otpora srpskom agresoru u Strugi Banskoj je izjavio:

U nama, djelatnicima MUP-a, prizivanje u pamćenje tih dana požrtvornosti, beskompromisnog odupiranja opakom, zlogukom neprijatelju hrvatskih redarstvenika budi ponos. Njihova pak mladost i domoljublje, poštenje i viteška čast opominju nas da ih nikada ne smijemo zaboraviti. I ovdje pali hrvatski redarstvenici, policajci, svjedoče da su pripadnici MP-a prvi stali u obranu „jedine nam vječne Hrvatske“, kako se upravo iz MUP-ovih postrojbi kasnije tijekom Domovinskog rata razvila Hrvatska vojska i Hrvatske oružane snage. Neka se nikad ne zaboravi, pripadnici MUP-a RH dali su neizmjerljiv doprinos obrani, stvaranju i uspostavi današnje naše Hrvatske, pridonijeli su velikim dijelom pobjedi u Domovinskom ratu.

U živi štit je naposljetku bilo natjerano 38 osoba iz Zamlrače te 9 osoba iz Struge Banske.

U Strugi Banskoj je dio napadača zarobio 3 pripadnika MUP-a RH PU zagrebačke: Branka Vuka, Davora Vukasa i Zorna Šaronju. Odmah nakon zarobljavanja naše su policajce brutalno fizički i psihički zlostavljali. Natjerali su ih da skinu odjeću, a potom su ih tukli kundacima oružja, nogama i rukama po cijelom tijelu te su ih nakon toga natjerali da trče prema Uni. Kada su odmakli nekoliko desetaka metara napadači su ih, pred zarobljenim civilima, ubili pucanjem iz vatrenog oružja.

Zarobljeni civili korišteni su kao živi štit od borbenog djelovanja branitelja u Zamlrači, a posebno od branitelja u Strugi Banskoj. Zbog toga branitelji Struge Banske nisu pružali otpor napadačima, sve do cestovnog potpornog zida u Strugi Banskoj. Branitelji iz Struge Banske, predvođeni Milom Blaževićem zvanim Čađo i Željkom Filipovićem, onesposobili su kamion na kojem su bili topovi i dio napadača uz kamion, što se na posljetku pokazalo ključnim momentom u obrani mjesta.

U samom centru sela Struga Banska dogodio se herojski čin hrvatskog policajca Mile Blaževića – Čađe, jedini jedinstveni u Domovinskom ratu u Republici Hrvatskoj, kada je taj hrvatski branitelj i policajac, opasavši se eksplozivom, u eksploziji raznio samog sebe, uništio spomenuti kamion sa posadom i zaustavio daljnje napredovanje srpskih terorista tog dana na Hrvatsko Pounje.

Pored Vuka, Vukasa i Šaronje, u pružanju otpora napadačima na Strugu Bansku poginulo je još pet pripadnika MUP-a RH: Mile Blažević iz PU sisačko-moslavačke te Željko Filipović, Ivica

Tog 26. srpnja 1991. u hrvatskom punjnu poginuli su pripadnici MUP-a RH:
Mile Blažević-Čađo, Mile Pušić, Davor Vukas, Branko Vuk, Ivica Perić, Žarko Gundić, Željko Filipović, Mladen Halapa, Zoran Šaronja, Goran Fadljević

Perić, Mladen Halapa i Goran Fadljević iz PU zagrebačke. Usljed otpora branitelja u Strugi Banskoj poginula su 4, a ranjeno je 18 napadača.

Za vrijeme borbenog djelovanja kod cestovnog potpornog zida u *živom štitu* je poginulo dvoje civila: Manda Begić iz Zamlače i Pavao Knežević iz Struge Banske, a ranjena su četiri pripadnika pričuvnog sastava MUP-a RH PU sisačko-moslavačke: Mile Pušić, Dragan Begić, Štefko Begić i Tomislav Begić te 11 civila.

Uzajamno borbeno djelovanje trajalo je oko pola sata, a tada su se napadači povukli u pravcu Dvora i Donjeg Javoranja. Najveći dio osoba iz živog štita za vrijeme pojačanog borbenog djelovanja uspio se skloniti u obližnje objekte i prirodne zaklone.

Za vrijeme pješačkog napada na Unčane, hicem iz vatrenog oružja usmrćen je pripadnik MUP-a RH Žarko Gundić, a isti su dan u Kuljanima u vozilu hitne pomoći zarobljena, a kasnije ubijena još 3 ranjena i povrijeđena pripadnika MUP-a: Šefik Pezerović, Drago Matijević i Ivan Žalac. Posmrtni ostaci Matijevića i Žalca još uvijek nisu pronađeni.

Dom zdravlja – „Dom smrti“

Odmah nakon što su napadači odustali od daljnjeg napada, u Strugu Bansku je ušla tenkovska jedinica bivše JNA. U organizaciji pripadnika JNA izvršeno je prevoženje dijela ranjenih civila i

pripadnika pričuvnog sastava MUP-a RH u Dom zdravlja u Dvoru i u bolnicu u Bosanski Novi. Oficiri i podoficiri JNA ranjenima su jamčili sigurnost u Dvoru. Dio ranjenih – Milana Begića, Štefka Begića, Dragana Begića i Stjepana Mikičića-Vukovića, pripadnici JNA u Dvoru su ispred zgrade pošte prvo morali zaštititi od prijetnji i pripremanog napada okupljenih Srba iz Dvora, a nakon toga su ranjene, na njihovo izričito traženje, prevezli u bolnicu u Bosanski Novi.

U Bosanskom Novom ranjenima je pružena potrebna liječnička pomoć, a sutradan su u organizaciji pripadnika JNA, načelnika PS Bosanski Novi i pripadnika MUP-a RH prevezeni u Dom zdravlja u Hrvatskoj Kostajnici.

Usprkos obećanju pripadnika JNA da će zaštititi ranjene Hrvate civile i pripadnike MUP-a RH otpremljene u Dom zdravlja u Dvoru, to obećanje nisu izvršili te su pripadnici tzv. SUP-a SAO Krajine izveli iz stacionara Doma zdravlja ranjenog Milu Pušića i ubili ga. Iz stacionara je izveden i ranjeni civil Mile Mikičić i zajedno s ranjenim civilom iz *živog štita* Mijom Bartolovićem

Karta napada na Strugu Bansku 26. srpnja 1991.

te civilom iz Zamlače Petrom Špančićem odveden na strijeljanje u Dvor kod žirovničkog mosta. Bartolović i Špančić tada su ubijeni, a Mikičić se bijegom uspio spasiti.

Dijelovi bataljuna, kojima je zapovijedao Mičo Popović, zajedno sa vojnicima kapetana Dragana

pristiglima iz Knina, Radom Božićem i Božom Novakovićem, napali su na selo Divušu. Po pisanom izvješću narednika Gorana Kozmeca, specijalca pristiglog iz Knina, u selu Kuljani zarobili su sanitetsko vozilo s medicinskom ekipom.

Po pisanom izvješću vojnika Življa Šljivara,

specijalca kapetana Dragana, vidljivo je da je selo Unčane tog dana napao diverzantski vod, predvođen Nikolom Sundaćem.

Iz izvještaja komandanta ratnog štaba Bogdana Vajagića, pisanog nakon provedene akcije, vidljivo je da specijalna jedinica, predvođena Željkom Sanaderom, izvršava „zadatke“ u selima Voljina, Kuljani i na ulazu u selo Kozibrod.

Izvjescni Miladin Mitić, nakon provedene akcije, u pisanom izvješću izvještava da je, zajedno sa Bracom Orlovićem, zauzeo Zamlaču i krenuo prema Strugi Bansknoj. U zaplijenjenoj dokumentaciji, nađenoj nakon vojno-redarstvene operacije „Oluja“, navodi se da su pripadnici jedinice Nikole Sundaća, nakon završetka akcije otišli u DZ Dvor, iz njega istjerali sve ranjene Hrvate i tukli ih pred Domom zdravlja. U spomenutim dokumentima navodi se podatak o pronalasku mrtvih ljudi bačenih pored ceste u Dvoru koje su likvidirali tzv. Šareni.

U dokumentaciji se može iščitati da su pripadnici iste jedinice, drugu noć nakon akcije, u selu Struga Banska pobili hrvatske civile.

Kapetan Dragan Vasiljković, s ostatkom jedinice pristigle iz Knina, toga dana nalazi se na području Gline i sudjeluje u zauzimanju centra Gline i policijske postaje. O tim aktivnostima pripadnici jedinice isto tako pišu detaljna izvješća.

Tog 26. srpnja 1991. na području Hrvatskog Pounja, u spomenutim selima, angažirani su

pripadnici Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske – Policijske uprave zagrebačke i Policijske uprave sisačko-moslavačke, pripadnici Zbora narodne garde, hrvatski civili i hrvatski dragovoljci.

S druge strane to područje napada

spomenutih 700 srpskih pobunjenika, 50 tzv. specijalaca i 50 pripadnika Martićeve milicije.

U Hrvatskom Pounju 26. srpnja 1991. angažirana je i oklopna postrojba JNA s većim brojem tenkova i oklopnih transportera, glumeći tampon zonu, koja je u svojim aktivnostima na

cesti Kostajnica-Dvor otvorila vatru na policijsko vozilo Puch MUP-a RH, za koje je prethodno bilo dogovoreno da prati tenkovsku jedinicu kao osiguranje da Hrvati na njih neće pucati. U vozilu su se nalazila četiri hrvatska policajca od kojih su dva ubijena, jedan teško ranjen, dok je jedan prošao sa lakšim ozljedama. Tenkovska cijev je bila ugurana u vozilo koje je tim činom bilo razbijeno, izlomljeno i gurnuto s ceste.

Jedan policajac ubijen je u Golubovcu pored kuće.

Tog istog dana nizvodno, niže Hrvatske Kostajnice prema Hrvatskoj Dubici zarobljen je zapovjednik policijske ispostave Hrvatska Dubica Predrag Vučićević i još dvojica.

Dvadesetšestog srpnja 1991. na potezu od Dubice prema Sunji oteta su dva hrvatska pričuvna policajca – braća Mikulčić, Ivica i Željko koji su kasnije ubijeni.

Iz zaplijenjene dokumentacije pobunjenih Srba vidljivo je da je u 14,30 sati sada pokojni Gojko Samardžija, zajedno sa Tošom Sundaćem i ostalim pripadnicima postrojbe pobunjenih Srba, uzeo kamion s montiranim protuzrakoplovnim topom i krenuo u napad na Strugu Bansku.

Od 26. srpnja 1991. pa sve do vojno-redarstvene akcije „Oluja“ srpski teroristi na okupiranom području Općine Dvor ubili su 30 hrvatskih civila.

Na ovom području u vojno-redarstvenoj akciji „Oluja“ ginuli su pripadnici hrvatske vojske sa

Devetnaest je godina prošlo od tragičnog događaja na hrvatskom Pounju. Nakon 19 godina, Hrvati koji su 26. srpnja 1991. izgubili sve što su imali, umalo i vlastite živote, tog se dana prisjećaju kao da je bio jučer. Sa četvero njih, koji danas ponovo ponosno žive na svojim ognjištima, imali smo čast razgovarati na samim mjestima događaja i proživjeti po prvi puta s njima ratne strahote koje su na njihovim životima ostavile duboke ožiljke.

područja Sunje, Kostajnice, Siska, Zagreba, a u rujnu 1995. godine u akciji „Una“ ginuli su na tom području Tigrovi i Gromovi te pripadnici izvidničke satnije zbornog područja Zagreb.

Smatra se da je kobni 26. srpnja 1991. u glavama, pobunjenih Srba povezan s "Danom ustanka" koji se 1941. godine, samo dan kasnije, 27. srpnja odvio u Srbu i Banskome Grabovcu.

Sjećanja:

Dragan Begić, pričuvni policajac o Zamlači i Strugi

„Sami si nismo si imali čime pomoći, a pomoć nam nije mogla doći jer smo bili okruženi sa svih strana... Krvi, mesa i dijelova tijela bilo je na sve strane. Bilo je to sablasno.“

-Sjećam se da smo nekoliko dana prije tragičnog događaja iz postaje u Kozibrodu dobili svaki po nekoliko metaka i stare konzervirane puške marke „Thompson“, koje kad potrošimo možemo baciti. U Zamlači smo napravili barikadu od nekog stabla i prikolice da Srbi ne mogu do nas. Proveli smo 40 dana bez struje, vode telefona – odvojeni od svijeta. Svatko je izgubio po 10-tak kilograma od nespavanja i iscrpljenosti.

Na Strugu Bansku iz pravca Dvora počelo je granatiranje oko 9 ujutro i trajalo je oko 2 sata.

Ispaljeno je oko 250 projektila, zato što je tamo bio stacioniran veći broj hrvatskih policajaca.

Odmah nakon prestanka granatiranja, četnici

su iz pravca Dvora krenuli oklopnim vozilom na kojem je bio protuavionski top i oružje, a oni su se kretali iza tog vozila štiteći se. Sami si nismo si imali čime pomoći, a pomoć nam nije mogla doći jer smo bili okruženi sa svih strana. Praktički smo samo čekali da oni dođu i da nas zakolju. Nakon ulaska u Zamlaču, ulazili su u kuće, izvlačili ljude, tukli ih i maltretirali te ih stavljali u živi zid da ih štite jer su se bojali otpora Hrvatske policije. Bilo nas je oko 40-tak u živom zidu. Muškaraca, žena, bolesnih, djece. Bilo je nemoguće sakriti se. Jedni su išli poljem od rijeke Une, drugi šumom, a treći cestom. Omjer snaga je bio neusporediv: 1000 naprama 1. I da je bilo oružja, bilo bi nemoguće boriti se. Na početku napada nalazio sam se u susjedovom podrumu. Kad smo čuli pucanje, izašli smo van i tada je već bilo gotovo. Vidjeli smo svoje susjede u živom štitu, sa rukama u zraku i

Milan, Predrag, Tomislav i Dragan Begić

četnike koji ispaljuju rafale iza njih. Jednostavno nismo imali gdje pobjeći. Opkolili su nas sa svih strana. Kad smo došli do Struge Banske, u jednoj su se kući nalazila trojica naših policajaca. Oni su ih istjerali van, razodjenu ih i zlostavljali, nakon čega su ih natjerali da trče prema Uni. Nisu imali druge opcije nego trčati, a kad su potrčali četnici su rafalno pucali prema njima. Gledao sam sve vlastitim očima, sa rukama u zraku. Ruke u zraku morali smo držati od 11 ujutro do 17 sati poslijepodne. Nismo se smjeli okretati već samo gledati ispred sebe. U tim ljudima je bilo zvjerstvo. Uz svu tu narav bili su i potpuno pijani. Čitavo su vrijeme pili rakiju. Kad su pobili policajce, nastavili su nas tjerati do potpornog zida. Pucali su po svakoj kući, ulazili unutra, lomili namještaj, krali zlato i novac i sve žive tjerali u živi zid. U Strugi Banskoj, u šupi jednog dvorišta ugledao sam Ivicu Blaževića, jednog od naših pričuvnih policajaca koji je kasnije poginuo i tada sam znao da su naši tu, da dalje nećemo. Tada je Mile Blažević-Čađo izveo svoje djelo. Iza potpornog zida čekao da prođe živi zid i da kamion dođe u njegovu ravninu. Tu je nastala bitka i unakrsno pucanje između naše policije i četnika. Dalje nismo išli. Kad se Čađo bacio, kamion s municijom je eksplodirao. Ljude iz živog zida eksplozija je raznijela na sve strane. Neki su poginuli, neki su bili ranjeni, a neki su se razbježali. S obzirom da su u tom trenutku i četnici ostali šokirani i uplašeni, neki su se ljudi uspjeli razbježati po šumi i dvorištima. Borba je trajala oko pola sata, no meni se činila kao vječnost. Čitavo vrijeme, dok sam se nalazio u živom zidu planirao sam da ću, ako počnu pucati po nama, odmah pasti i glumiti da sam mrtav. Tako je i bilo. Zabio sam glavu u pijesak, a bio sam pogođen u nogu i osjećao sam da mi noga trne. Zabijene glave samo sam pomaknuo očima i vidio ispod sebe lokvu krvi, no znao sam da se ne smijem pomaknuti jer sam bio okružen četnicima. Pucali su nam preko glave. Krv oko mene bila je moja, Čađina i susjede kojoj je eksplozija otkinula nogu. Zapomagala je pokraj mene petnaest minuta i iskrvarila. Htio sam joj pomoći, ali nisam mogao jer bi ubili i mene.

Krvi, mesa i dijelova tijela bilo je na sve strane

Za 20-tak minuta na cesti su se pojavili tenkovi.

Mislio sam: ako krenu naprijed, pregazit će me, jedino što mi preostaje jest prevrnuti se u grabu. Međutim, tenkovi su se zaustavili na udaljenosti od 50-tak metara. Bili su negdje u blizini Struge, nije mi jasno kad su uspjeli doći. Vjerojatno im je netko javio. No ni dan danas mi nije jasno gdje su bili stacionirani, jer da su bili u Kostajnici, trebalo bi im najmanje 40 minuta da stignu tenkom. Njihova je vojska izašla van. Krvi, mesa i dijelova tijela bilo je na sve strane. Bilo je to sablasno. Naši su ljudi molili da nas ranjene odvezu u bolnicu. Vozilo nekog majora Simića nas je četvero odvezlo u Dom zdravlja. Ja nisam želio ići u Dvor jer sam znao da je to selo četnička baza. Nema kakvih vrsta uniformi nije bilo: od maskirnih, vojnih do četničkih šajkača. Ukrcali su nas u vojno vozilo i krenuli smo prema Dvoru. Tamo su nas iskrkali kod pošte. Kad su nas dvorski četnici vidjeli, krenuli su na nas. Jedan oficir JNA je bio Hrvat iz Janjeva (koji je kasnije je pratio konvoj kad smo išli prema Zagrebu). On je sve promatrao i rekao da uđemo natrag u vozilo. Krenuo je po obilaznici u Dvoru preko mosta u Bosanski Novi. Tamo nas je ostavio u Domu zdravlja gdje su nas pregledali. Njima je naredio da nas predaju policiji i rekao da će on doći ujutro u sedam po nas. Tako je i bilo. Napisali smo izvještaje o tome što se desilo. Kod sebe nisam imao ništa. Bio sam podrapan, krvav, ranjen i pun gelera. Jedan muslimanski policajac u Bosanskom Novom kroz Bosnu nas je odvezao u Kostajnicu. Tamo smo proveli nekoliko noći. Kad je naišao naš konvoj koji je organizirala naša vojska, spojio se sa Kostajničkim konvojem. Iz Kostajnice smo otišli prema Dubici, Novskoj i na poslijetku prema Sisku u pratnji spomenutog poručnika u oklopnom vozilu. Zahvaljujući njemu ostali smo živi. Kasnije sam čuo da je ubijen. Drugu skupinu Hrvata koju su vozili u DZ u Dvoru, pobili su. Susjeda, koji je bio pričuvni policajac, ranjenog su u DZ u Dvoru živog boli nožem i izmasakrirali. Druga dva susjeda ubili su u Žirovcu i bacili u rijeku. Jedan se uspio spasiti skokom u vodu. Da sam otišao u Dvor danas bih bio mrtav već 20 godina. I doktori, i stanovnici, i svi ostali koji su boravili tamo bili su Srbi i četnici, rezervisti povučeni iz Srbije, četnici pristigli iz Knina. Od Doma zdravlja kasnije su oformili svoju vojnu bolnicu „Sv. Savo“, gdje su iščekivali koga će dovesti. Svoje su sanirali, Hrvati su ubijani. Igrom slučaja nas četvero je ostalo živo. Ne volim pričati

o tome jer se uznemirim i nakon toga danima nemam mira ali znam da naša priča mora biti ispričana kako bi svi znali pravu istinu - objasnio nam je ovaj gospodin koji je nakon progonstva, kao

tadašnji 27-godišnji mladić završio kod brata u Zagrebu, gdje je ostao do povratka na ognjište 1995. godine.

Tomislav Begić – iz Zmračne, pričuvni policajac

„Bili su pijani, razvaljeni. Ponašali su se kao barbari. Sve što su od alkohola pronalazili po kućama naginjali su u sebe. Ono što su radili od naših policajaca mogu reći da je najstrašnije što sam ikada vidio. Takvo mučenje nije ratovanje.“

-Akcija „Žaoka“ krenula je 26.7. oko 11 sati.

Nitko nije znao da će pješački napad krenuti na nas. U 10 sati ujutro počele su padati granate na Strugu. Prva crta bila je slabo čuvana jer je bilo malo policajaca. Civile nismo ni računali jer oni nisu imali nikakvog oružja. Čim je postaja u Kozibrodu počela raditi, a dok se još moglo prema Sisku i Petrinji jer krug oko nas nije bio zatvoren djeca, žene i bolesni su izbjegli. Civili koji su imali bilo kakvo oružje ili pušku ostali su. Nakon granatiranja, u trenutku napada bio sam s jednim policajcem na straži. Čuli smo da je krenulo pucanje iz šuma. I dok smo mi razgovarali o tome što ćemo učiniti, oni su već uhvatili neke ljude i stavili ih u živi štit. Opolikli su nas sa svih strana. Bilo je na tisuće Srba u svim mogućim uniformama. Prijatelji i ja smo, iz kuće u kojoj smo se nalazili, počeli pucati po njima, no oni su ušli u kuću, uhvatili njegovu majku, stavili joj nož pod vrat i vikali da se predamo ili će je zaklati. Njih deset krenulo je po nas na tavan s automatskim puškama. Razmišljali smo hoćemo li pucati ili ne, no predali smo se kako ne bismo gledali kako kolju njegovu majku. Nakon što smo spustili oružje, počeli su nas tući. Razodjenuli su nas i vukli po stepenicama do dvorišta. Tamo su nas „razbijali“ kundacima po glavi, licu, tijelu tjerajući nas da im kažemo „gdje su ostale ustaše i HDZ-ovci“. Mi smo svi u to vrijeme bili članovi HDZ-a. Vranešević (kasnije optužen) je čitao spisak nada mnom dok sam ležao i dok su me mučili. Tražio je da ih izdam kako bi me pustili. Znao sam točno gdje je tko bio raspoređen, mjesec dana svi smo bili na istim pozicijama i noću išli jedni drugima u patrolu, no nisam otkrio nikog i uvjeravao sam ih da ne znam. Ljuti što iz mene ne mogu izvući ni riječi, počeli su me toliko tući da sam pao u nesvijest, a nakon toga su me polijevali vodom da dođem k

sebi. Vranešević je zapovjedio da me ubiju odmah na licu mjesta. Dvoje četnika uzelo je nož iz čizme i krenuli su me klati. Jedan od njih gurnuo mi je nož u usta. U tom je trenutku jedan od četnika dobacio da me puste i radije stave u živi štit jer ću im tako više koristiti, a na kraju ću ionako sam iskrvariti. Uvukli su me u živi štit zajedno sa mojom majkom, bolesnom sestrom, ocem i braćom. Tu su nas sve tukli i mučili. Jedva sam hodao ali znao sam da sam gotov ako padnem. Vranešević je vikao cijelo vrijeme da posebno paze na mene da ne padnem, a ako padnem da sam ja njegov i da će mi on puknuti metak u čelo. Tog sam čovjeka osobno poznao, radio je ovdje kod nas miliciji. Rekao sam majci da ne mogu više. Oni su tjerali dalje. Provaljivali su u kuće, ljudi su vrištali sa svih strana, a oni su ih „razbijali“ urlajući i ispuštajući neke nenormalne, životinjske zvukove. Bili su pijani, razvaljeni. Ponašali su se kao barbari. Sve što su od alkohola pronalazili po kućama „naginjali“ su u sebe. Malo je za njih reći da su se ponašali kao banda. Ubijali su sve što su vidjeli pred sobom, mačke, pse... i uživali u tome. Smatrao sam da smo ionako već svi mrtvi.

Izbio na čelo živog štita

Nalazio sam se u redu na otprilike pola štita, a svi smo morali imati neprestano dignute ruke u zrak. No, svaki puta kad su rekli „stoj“ da bi izvukli ljude iz kuća, ja sam napravio dva metra više. Tako sam izbio na čelo živog štita. Toliko mi je još radila svijest da sam znao da su u Strugi na crkvi, u gnijezdu, branitelji s puškomitraljezom. Nadao sam se da će me prepoznati i da neće pucati po nama. Bio sam svjestan da će, ako osvoje Strugu, pasti cijelo Pounje. Naprijed nas je bilo pet. Na ulasku u Strugu širio sam ruke kako bih našima, koji su već počeli pucati, ukazao da ne pucaju. Branitelji nisu znali što se dešava. Tek su tada prepoznali nas koji smo bili prvi u koloni, shvatili da smo uhvaćeni u živi štit i prestali su pucati.

Četnici su ušli u Strugu i nastavili hvatati ljude po kućama. Iz jedne su kuće izveli majku i njenu kćerku. No, djevojku su vraćali četiri puta u kuću. I jedan po jedan redali se. Svaki, od njih petorice koji je izašao iz kuće, se hvalio da je dobra, da je još uvijek sočna. Nevjerojatno je što su sve izgovarali pred svima nama. Na kraju su je u jako lošem stanju izveli van, stavili je u *živi štit* do mene u prvi red. Rekao sam joj da mora izdržati jer će je ubiti ako padne. U Strugi Banskoj, pred svima nama, „dum-dum metkom“ u glavu ubili su jednog čovjeka koji se uplašio i bježao. Nakon što smo prošli nekoliko kuća u Strugi, s tavana jedne kuće trojica hrvatskih policajaca su davali otpor pucajući. Četnici su opkolili kuću, ušli u nju, zarobili ih, istjerali van i potpuno razodjenu. Ono što su od njih radili mogu reći da je najstrašnije što sam ikada vidio. Takvo mučenje nije ratovanje. Nakon brutalnog zlostavljanja natjerali su ih da trče prema Uni. Kad su otrčali nekoliko desetaka metara 15 - 20 četnika rafalno je pucalo po njima. Nas su natjerali da to sve gledamo. Kad su ih pokosili, Dragan Vranešević uzeo je pištolj i svakome je još ispalio metak u zatiljak. Jedan od njih još je bio živ jer je micao nogom. Tu sam izgubio nadu. Četnici su ubijali sve pred sobom, a Struga je davala slabe otpore. Nakon ubojstva policajaca prišao mi je Vranešević, držeći mi pištolj uperen u čelo i rekao: „Vidiš Begiću, izdržao si sve da gledaš ovo. Sad si moj! Sve ćemo vas pokupiti i odvesti na Mutnicu (dio Une) i tu ćemo vas sve pobiti.“ Smatrao sam da je sve gotovo, no nakon nekoliko minuta došli smo do potpornog zida. Odjednom se čula eksplozija. Sve oko nas se razletjelo. Ja sam ostao stajati, a kad sam pogledao oko sebe prizor je bio nevjerojatan. Krv je tekla po cesti kao rijeka. Moja majka i sestra ležale su na cesti. Uhvatio sam ih obje i otrčao u brdo prema šumi. Uvukao sam ih u neko žbunje, nekih 100-njak m od ceste i rekao im da se ne miču od tamo. Tada sam čuo četnike kako viču: „Sad u napad!“ Branitelji iz Struge pucali su po njima. U jednom trenutku sve je stalo. Ja sam sišao natrag na cestu u pomoć jednoj susjedi iz Zamlače kojoj je eksplozija otkinula nogu. Vidio

Kad je zapovjednik Ivan Pezer rekao da smatra da nam nema pomoći i da ćemo svi izginuti, ja sam mu odgovorio: „Pa što sad: takva nam je valjda sudbina!“, Bio sam klinac od 21 godinu. Kasnije mi je rekao koliko ga je to ohrabrilo.

sam da joj je noga skroz odsječena i da joj krv curi kao iz crijeva. Oko sebe sam vidio ljudske organe, noge, komade ljudskog tijela koje je raznijela eksplozija. Počeo sam povraćati i vrtjelo mi se u glavi. Netko me pokupio i vratio natrag vičući na mene kuda idem, da ću izginuti. Zatišje je trajalo nekoliko minuta i odjednom su se pojavili tenkovi. Stigla je JNA i pokupila ranjene. Čađo je bio raznesen u komadiće. Susjedi Pušić i Begić koji se pravio mrtav, bili su ranjeni, ja sam ih dodirnuo nogom, a oni su mi rekli da bježim jer će nas sve utrpati i odvesti u DZ Dvor.

„Nikada si neću oprostiti“

JNA je držala automate i psovala nas. Rekao sam da ne idem nigdje. Pušića, rezervnog policajca, pokupili su i stavili u kamion. Rekao sam mu da ne ide, no želio je ići jer je krvario, a bojao se krvi. Uhvatio sam ga za ruku ali nije se dao. Ostao je u kamionu i odveli su ga u DZ. Gore su ga masakrirali nožem i zaklali. JNA je uhvatila i mene pored potpornog zida i ubacila me u vozilo. Upitao sam ih kuda me vode. Rekli su da me vode na previjanje u DZ jer krvaram. Rekao sam im da ne želim ići, a oni su mi objašnjavali da me vode i da će me oni čuvati. Krenuli smo vozilom prema Dvoru. Odglumio sam da mi je muka i rekao im da ću povratiti. Vozač je stao da ne povratim po njima, ja sam izašao, preskočio neku ogradu, pobjegao prema Uni i sakrio se. Blizu Une pronašao sam neki podrum pun civila. Tamo su me očistili alkoholom i previli. Čitavu noć sam krvario. Da sam otišao u Dvor, bio bih ubijen isto kao i Pušić koji je bio sa mnom pričuvni policajac. I dan danas ne mogu si oprostiti što ga nisam udario u glavu da padne u nesvijest, odvukao ga negdje i sakrio. Danas bi bio živ. Čitav život zbog toga patim i prebacujem si. JNA je kružila po Strugi govoreći da nitko neće ništa i da slobodno možemo spavati. Nitko nije spavao, svi smo sjedili i jaukali od muka. Ujutro sam otišao do kapetana koji je sjedio ispred Doma u Strugi. Upitao sam ga kakva je situacija i što će biti s nama. Ponudio mi je da me njegovi vojnici previju. Pristao sam, no napomenuo sam da ne želim u Dvor. On mi je samo odgovorio: „Znam

sve. Svega sam svjestan. Spasio si se... Tada mi je ispričao da su mog kolegu izrezali, masakrirali nožem i sasjekli. Kapetan je pozvao vojnike koji su mi očistili rane i previli me. Rekao mi je da će nas čuvati jedan dan te da se svi okupimo i krenemo prema Kostajnici i Sisku. Ponudio je da nas oni isprate tenkom jer četnici još uvijek pucaju iz šuma. Dali su nam cijeli dan da se skupimo. Čitavo je Pounje krenulo, traktorima, kamionima, autima, tko je čime mogao. Rekao sam kapetanu da JNA pred nama glumi pozitivce, a da su naše ljude odveli u Dom zdravlja i zaklali ih. No, on mi je rekao da zna mene, mog brata i neke ribare s ovog područja i da će nam zato pomoći te da i njemu prijetete da će ga ubiti. Nakon što smo izbjegli iz Struge i Zmlača, preko neke dojave čuli smo da su i njega ubili. Sestra i mama su se izvukle, ostale su u grmu gdje sam ih sakrio. Kad je pala noć, vratio sam se po njih i pokupio ih. Drugi dan su krenule sa mnom prema Sisku.

„Moj otac se nije uspio izvući“

Moj otac nije ušao u živi zid jer se uspio zaući kod malog potpornog zida u voćnjaku gdje ga nisu pronašli. Tamo je ležao dva dana. Kad je izašao već je bilo prekasno: nije uspio doći u kolonu s nama. Dio vojnika JNA nije slušao kapetana: obećavali su civilima da im neće ništa, nagovarali ih da ostanu. Ostalo je dosta civila koje su kasnije pobili. Mog su oca mučili i živog zapalili u kući na Badnjak. Vrijeme nakon progonstva proveo sam u Sisku. Nisam želio u bolnicu jer sam se bojao da tamo ima Srba i da će me ubiti. Nekoliko mjeseci živio sam u Zagrebu kod rođaka, nakon toga kod

kolege u Samoboru, a na kraju kod jednog kolege u Zaprešiću. Kad mi je rodbina javila da su mi ubili oca, nisam to mogao podnijeti odmah sam se prijavio za Vukovar, no nisu me željeli primiti jer sam previše prošao. Ipak, 1992. godine pozvali su me na pregled, rekao sam im da nemam nikakvih problema i da se dobro osjećam. U travnju 1992. osnovala se 165. Kostajnička brigada. Kad sam čuo tu vijest, odmah sam došao i dozvolili su mi da idem na ratište. Jedva sam čekao da krenem u napad, živio sam za taj dan. Ako poginem - poginem. Netko mora poginuti za ovu Hrvatsku - rekao nam je ovaj čovjek koji 26. srpnja slavi kao svoj drugi rođendan. Tomislav je u ratu sudjelovao do „Oluje“. „Strašno mi je teško pričati o svemu ovome. Svaki dan pijem veliku količinu tableta koje me drže suvislim i redovito odlazim na terapije kod psihijatra. Jako se uzrujam kad gledam suđenja našim generalima koji su svoji na svome branili svoje ognjište. Ja to ne mogu gledati. Sudi nam Europa koja je, sjedeći u foteljama, gledala kako smo mi krvarili. Oni koji nisu prošli rat ne znaju što je to. Ljudi u Hrvatskoj ne znaju za Strugu Bansku i što se desilo u njoj, ne znaju da je krv tekla u rijekama po ulici. Svaki puta kad svjedočim na sudu noćima ne spavam, no svjedočim i svjedočit ću protiv svakog ratnog zločinca za kojeg znam i kojeg sam vidio da je bio tamo. Lažno svjedočiti neću. No, pravda mora biti zadovoljena. Oni moraju biti osuđeni. Svima nama, koji smo bili na prvim crtama bojišnice i koji smo izgubili naše najmilije bilo bi lakše“, na kraju je objasnio Tomislav.

Milan Begić – pričuvni policajac: Ako i poginem, sine ti se vrati na svoje ognjište!

-Tog sam dana, kad sam čuo pucanje, istovarivao pšenicu. Izašao sam van i vidio ljude u živom zidu. Četnici su ušli u podrum kod kuma, gdje je bila moja supruga i još 15 ljudi i vidjeli su da mene nema. Sakrio sam se u štalu pod sijeno, no sjetio sam se da bi me tamo mogli zapaliti. Kad su ušli u moje dvorište, čuo sam da su sa sobom doveli mog kuma i susjeda i tukli ih ne bi li im otkrili gdje se nalazim. Kad sam čuo da im prijetete da će ih ubiti ako im odmah ne kažu, izašao sam

iz skrovišta. Sve su nas odveli u živi štit. Šest sati smo hodali do Struge. U Strugi su trojicu policajaca izveli van, tukli ih, boli i nema što im nisu radili. Nakon što su ih izmrcvarili, otjerali su ih prema Uni i strijeljali ih rafalno pucajući po njima. Nama su obrazlagali da ih moraju ubiti zato što bježe. Nekoliko dana kasnije ja sam kupio njihova trupla. Šaronja, jedan od njih, sve je ispod sebe izgubio od muke. Bio je jako blizu kanala, da je uspio otrčati još samo nekoliko metara

ostao bi živ. Nas je spasio Mile Blažević. Da nije bilo njega, sve bi nas pobijali. Čađo je skočio na taj kamion, ubio vozača i tobdžiju. Njegovo tijelo bilo je potpuno razneseno na sve strane. Dijelove njegovog tijela uvečer sam skupljao u plahtu i odnio u njegovu šupu. Njegova majka nije znala što se desilo. Kad je vidjela što je u šupi, došla je do nas u noći da nam kaže da je nečije razneseno truplo kod nje. Nismo joj mogli reći da se radi o njenom sinu sve do jutra dok se ne napravi neki sanduk. Ujutro je pitala „gdje je moj Čađo?“, a kad smo joj odgovorili pala je u nesvijest. Čitavu smo noć proveli u jednoj kući. Ujutro smo naše poginule civile sahranili na groblju. Ubijene policajce skupljali smo i stavljali u jednu šupu. Moj ih je sin odvezao u Zagreb. Iduća dva dana proveli smo u Strugi, nakon čega smo ih molili

da nas otprate prema Kostajnici. Neki od nas otišli su u Sisak, neki u Kutinu. Nismo imali gdje „strpati“ ljude da bi ih prevezli. Stavili smo klupe u traktorske prikolice i vozili žene. Dva dana bio sam kod nećaka u Kutini, nakon toga u hotelu za izbjeglice. Na posljepku smo živjeli kod bratića u Samoboru, sve dok tamo nismo dobili stan. U Dvor smo se vratili 1996.. Najprije smo boravili u jednoj srpskoj kući, a 1997. nakon obnove vratili smo se u naš dom koji je u ratu bio srušen do temelja. Kad su me prijatelji i poznanici pitali gdje se vraćam, rekao sam „samo da budem živ i zdrav, sve će ponovo biti kao prije.“ Rekao sam i svome sinu :„Za što čovjek gine ako se neće vratiti na svoje ognjište?! Ako i poginem, sine ti se vrati na svoje ognjište.“

Predrag Begić – policajac PU sisačko-moslavačke: Po prvi puta u povijesti Domovinskog rata ljudi su stavljeni u živi štit...

-Dana 23.6.1991. svim Hrvatima je zabranjen je dolazak u Dvor. Kao odgovor na to uspostavljena je Policijska ispostava Kozibrod kako bi štitila hrvatski narod, u koju sam ja, 24. 06., kao jedan od 80 policajaca došao na ispomoć. Srbi su počeli granatirati i prijetiti da se moramo maknuti i iseliti iz ispostave jer će nas u protivnom napasti. Znali smo da su znatno nadmoćni. Mobilizirali smo naše ljude s puškama kao pričuvne policajce, nakon čega je došao ZNG sa 80 ljudi. Tada nas je bilo ukupno 160 profesionalno naoružanih. Mi nismo napadali nikoga, bili smo opkoljeni Srbima sa svih strana. U klinu su nas držali 36 dana. Povremeno su napadali granatama. JNA nas je obilazila, kako bi otkrila naše položaje. Na Sv. Anu 26. srpnja u 10,05 sati krenulo je granatiranje na sva hrvatska sela gdje je, u periodu od sat i pol, palo preko 1500 granata. Krenuo je prvi takav veliki napad. Oko 11 sati, njih preko 2 000 krenulo je od Dvora, cestom i šumom o rijeke Une. U svom naletu oni su pljačkali, ubijali, maltretirali, tukli, palili, istjerivali ljude iz domova. Po prvi puta u povijesti Domovinskog rata ljudi su stavljeni u živi štit. Za to vrijeme granatiranje ostalih sela još uvijek je trajalo, a mi nismo mogli doći s pojačanjem jer smo bili presječeni. Dečki koji su bili u Strugi nisu je branili iz rovova, već su bili smješteni po kućama. Nakon 6 sati, dolaskom kod potpornog

zida u Strugi, dogodio se povijesni okršaj gdje su prvi puta Srbi poraženi i natjerani u bijeg. Dečki su se, zbog toga što nisu mogli pucati preko naših, povlačili do pola sela gdje je tadašnji zapovjednik obrane i vođa dragovoljaca i naoružanih civila rekao da dalje povlačenja nema. Iako su dobili zapovijed da se povuku, 150 m prije zida, tri policajca ostala su u kući pucajući po četnicima, misleći da ih neće pronaći. Međutim, četnici su ih uhvatili i skinuli sa njih svu odjeću. Njih 50-tak tuklo je njih trojicu. Jahali su na njima, boli ih bajunetama, psovali im „ustašku majku“. Svi civili u živom zidu bili su primorani da to gledaju. Kad su ih izmrcvarili tako da su bili polumrtvi, natjerali su ih da bježe. Tada su četnici imali opravdanje pred civilima da policajci bježe i da zato pucaju po njima. Mog susjeda, pričuvnog policajca, odveli su u Dvor i izmasakrirali.

Rekao je ljudima u živom štitu: „Lezite!“, zagazio na vozilo i raznio se u komadiće

Svaki vod je imao zadaću koje će selo napasti. Možda je sveukupno 30-tak četnika bilo nepoznato, onih koji su pristigli iz Knina. Svi ostali, od njih 2000, bili su domaći i poznati. Domaći Srbi, rodbinski vezani, napadali su i tukli svoje rođake. Kad su došli do potpornog zida 20-tak metara od kuće u kojoj je imao

ženu i dvoje male djece, Mile Blažević – Čađo, koji je bio toga trena na straži u tom rovu iza potpornog zida, izišao je i svojim životom spasio svoje sumještane. Rekao je ljudima u živom štitu: „Lezite“. Vozilo s topom i oružjem bilo je u ravnini potpornog zida. On se izvukao iz rova, zagazio na vozilo i bacio bombe. Četnici su počeli pucati po njemu, a budući da je bio opasan eksplozivom, sve je eksplodiralo - i njega je raznijelo u komadiće. Policajac Filipović, koji je bio pokraj njega, na mjestu je ostao mrtav od eksplozije. Većina civila je ranjena, među njima i moji otac i majka. Ljudi su krvarili na sve strane. Ležali su na cesti oko pola sata. Tada je nastala unakrsna paljba. Odjednom se pojavila JNA. Mi smo ih cijeli dan zvali da dođu da nam naprave tampon jer mi nismo imali čime, a granatirali su nas čitav dan. Kad je zapovjednik Ivan Pezer rekao da smatra da nam nema pomoći i da ćemo svi izginuti, ja sam mu odgovorio: „Pa što sad.?! Takva nam je valjda sudbina!“ Bio sam klinac od 21 godinu. Kasnije mi je rekao koliko ga je to ohrabrilo. Ti tenkovi koji su „išli u pomoć nama“,

a dolazili su iz pravca Petrinje, stali su u Hrvatskoj Kostajnici gdje su bili naši specijalci iz Lučkog i Kutine i rekli da idu za Kozibrod nama u pomoć te tražili od njih pratnju. Naši su dečki prihvatili da će ih oni otpratiti svojim vozilom i javili to u bazu. Jedan

kilometar od PP Kostajnica na putu prema nama, prvi tenk je jednostavno pucao u Puch kojim su ih pratili. Vozilo je izgurano prema rijeci Uni. Vozač je bio jako ranjen, suvozač lakše, a dva policajca poginula su na mjestu. Nama u ispostavi preko veze su priopćili da nam ne stiže pomoć već da su nam pobili četiri policajca. Od tada smo samo čekali da nas dođu pobiti. Tenkovi su bili na putu, znali smo da je Struga u krvi do koljena, bili smo spremni na sve. Nismo imali tromblone da unište tenkove, jednostavno smo lijevali benzin u boce i stvarali umjetne fitilje i bili ih spremni bacati na tenkove. Bili smo svjesni da na nas ide sila JNA. Svi smo se sakrili

na položaje i čekali. U koloni je bilo 17 oklopnih vozila JNA koja su išla u Strugu. JNA se nije javljala kad smo ih mi zvali u pomoć, međutim nakon što smo mi pružali otpor u Strugi oni su se pojavili kao tampon zona.

Međutim, već je idući dan JNA od nas tražila da se razoružamo, a da će oni jamčiti civilima miran suživot do onog trenutka dok oni budu tu – što god to značilo.

Tijela policajaca dva dana su stajala u prikolici kamiona, na kiši, prekrivena šatorskim krilom

Navečer, oko 19.30 komandant JNA iz Struge tražio je da dođe troje ljudi iz naše ispostave u

Strugu. Naš zapovjednik je tražio da izvuku tri mrtva policajca sa livade, no komandant je rekao da će se to rješavati tek ujutro. Zapovjednik se vratio i obavijestio nas o stanju u Strugi i Dvoru. Također je uvjetovao da ćemo se mi povući ako idu i civili. Idući dan moj je otac izvukao ubijene policajce i dobili smo dojavu da možemo doći po njih i ostale ubijene policajce. Jedan policajac

ubijen je u Unčanima snajperom iz šume iz pravca Draškovca.

Jedan je ubijen u Golubovcu, a jedan je u Kozibrodu poginuo od gelera u granatiranju. Idućega dana, 27.

lipnja, nas nekoliko otišlo je u Strugu. Došli smo sa jednim tamićem i kupili 9

tijela policajaca. Tijela su stajala dva dana pred Policijskom ispostavom. Padala je kiša, puna prikolica bila je trupala prekrivenih sa šatorskim krilom. Nismo ih mogli prevesti jer smo i dalje bili okruženi četnicima po srpskim selima. Zapovjednik je uspio dogovoriti da će se tijela tih policajaca prebaciti na slobodni hrvatski teritorij izvan okruženja. Treći dan došao je jedan od vojnih zapovjednika JNA, po imenu Simović, sa vozilom Pinc Gauerom, sa zadatkom da me svojim vozilom otprati sa tijelima poginulih izvan okupiranog područja. On je garantirao da me neće ubiti. S njim je bilo još šest vojnika. Krenuli smo iz Kozibroda prema Petrinji. Nakon kilometra vožnje,

stali smo i Simović je počeo vikati na mene. Potpuno su me razoružali. Oni su vozili ispred mene, ja za njima, a iza mene dvojica kola Hitne pomoći sa dvanaest naših ranjenih policajca. Kad smo došli pred Hrvatsku Kostajnicu, tamo smo stali i dozvolio mi je da pokupim i tijela policajaca ubijenih u Puchu. U trenutku kada smo skupljali mrtva tijela shvatio sam da ljudi iz vozila Hitne pomoći nisu medicinsko osoblje već da je to tajna ekipa HTV-a koja je sve snimala. U Hrvatskoj Kostajnici, koja je dva dana prije bila granatirana avionom, pokupili smo tijelo još jednog poginulog policajca.

Bili su sretni kad su vidjeli kamion pun „mrtvih ustaša“

U Velešnji su nas zaustavili četnici i vikali na zapovjednika Simovića da Hrvati ovuda ne mogu proći. No, bili su radosni kad su vidjeli kamion pun „mrtvih ustaša“. Jedan od njih gurnuo mi je pušku u usta i prijetio mi da će me ubiti. No, zapovjednik JNA ga je uspio otjerati. Na kraju su nam dozvolili da prođemo kroz to područje od 25 km, gdje nema ni centimetra hrvatskog teritorija, prema Petrinji. Ipak, u jednom od sela gdje smo se zaustavili jer su na cesti bile barikade, jedan od četnika izašao je s repetiranim mitraljezom M53, u namjeri da puca po ranjenicima koji su se nalazili u vozilima Hitne pomoći. Međutim, ostali su ga spriječili. Uklonili su barikade. Zapovjednik JNA viknuo je na mene da brzo vozim i ja sam prošao sam s kamionom punim leševa. Čitavo vrijeme tisuću misli prolazilo mi je kroz glavu. Razmišljao sam što učiniti ako netko ponovo izađe pred mene?! Plan mi je bio gaziti kamionom sve pred sobom. Kad sam ušao u zadnje selo prije Petrinje, tamo nije bilo ni žive životinje, ni jedne ptice. Na pola sela vidio sam sliku predsjednika

Kazne za počinitelje:

Optužnice su podignute protiv više osoba. Do sada su po tjeratici uhićene dvije osobe, koje su nakon toga odvedene u istražni zatvor u Sisku. U startu su dobili mjesec dana zatvora. Nakon suđenja oni su oslobođeni pod nedostatkom dokaza. Jedan od njih, Đuro Đurić u srpskim medijima najavio je tužbu protiv Republike Hrvatske jer ga je neopravdano zatvorila.

Jedina osoba koja je osuđena i koja je završila u zatvoru jest Dragan Vranešević, bivši djelatnik milicije, Martičeve milicije, prelazne policije i hrvatske policije. Uhićen je u Vukovaru kao djelatnik Policijske postaje. Dio zatvorske kazne izdržavao je u Lepoglavi nakon čega je, sukladno Međunarodnom ugovoru za izdržavanje kazne između Republike Hrvatske i Republike Srbije, prebačen u Srbiju.

Tudmana i tada sam prvi puta došao do zraka. U Petrinji su me dočekali naši dečki iz Lučkog i otpratili do Sisačke bolnice. Tamo sam dao izjavu

za policiju o svemu što se dogodilo, međutim nastao je problem jer su smatrali da će se naši ljudi bojati ići na teren kad čuju što se sve događa. Kad sam došao u Zagreb, prevozeći leševe do Šalate, čitavo sam vrijeme imao policijsku pratnju. Spavao sam pod pratnjom jer su svi bili svjesni da sam ja živi svjedok i da sam pod velikom opasnošću. Neki čovjek došao je do mene i rekao mi da me treba načelnik PU sisačko-moslavačke preko veze. Načelnik mi je priopćio

da čovjek koji me pratio od Siska do Zagreba ima nalog da me ubije. Prošlo je devetnaest godina. Tada sam imao 21 godinu. Danas, da moram, opet - opet bih išao! Ne mogu gledati ovo što rade našim generalima. Europa sudi hrvatskoj državi, a ne generalima, zbog nekakvog prekomjernog granatiranja. A ovdje je samo 26.07.1991. palo preko 1000 granata. U 40-tak dana okupacije palo je preko 5 000 granata.

Hrvatska država postoji i uvijek će postojati dok smo mi tu

Svake godine mi, mještani ovih sela, na Sv. Anu obilježavamo ono što se te krvave 1991. godine dogodilo. Tek je ove godine po prvi puta došao ministar i sve se podiglo na neku veću razinu. Hrvatska država postoji i uvijek će postojati dok ćemo mi biti tu. U Strugi Banskog Srbi su, praktički po prvi puta u Domovinskom ratu, brojali svoje žrtve. Tek sada je došlo nekome u glavu da Strugu treba staviti u knjige i povijest, da je tada hrvatska policija, zajedno sa vojnicima i ZNG-om, nanijela Srbima poraz. Zapovijed koji su četnici imali bila je doći do kraja Struge i pokupiti sve civile, pobiti ih i baciti u Unu. Tada bi, za tu grupu koja je imala zadatak „riješiti“ ovo područje,

zadatak bio obavljen. Poznato je točno mjesto gdje je planirano da će ih sve ugurati u Unu. Prvi zamjenik kapetana Dragana (koji ovdje nije viđen), čovjek po prezimenu Kačar, vodio je „Šarene“ u ovom području. Sve hrvatske kuće u selima uništene su, srpske kuće nisu dirane, a kuće u kojima su bili miješani brakovi četnici su zapalili. Sljedeći dan na televiziji su prikazivali snimke i plasirali prema svijetu i Europi priču kako su Hrvati (ustaše) zapalili te kuće. Osamdesetpet posto civila koji su ostali u tim selima su pobijeni, ostali su nekako uspjeli pobjeći. Ja sam ostao u policiji do 1994. godine, nakon čega sam ušao u 2. gardijsku brigadu „Gromove“ i sudjelovao u „Oluji“ Jedva sam dobio dopuštenje da idem

braniti! - objasnio nam je ovaj ratni vojni invalid i nastavio: - I ovu mirovinu koju dobivam, spreman sam prvi potpisati da mi prepolove ako bi to pomoglo Hrvatskoj da ide naprijed. I danas sam neizmjenjivo ponosan na Dan sv. Ane i na Dan Domovinske zahvalnosti. Svoju djecu vodim na sve te spomenike, na oltar Domovine i pokušavam im prenijeti što se događalo u to vrijeme, kako bi znale cijeniti, kako bi znale istinu.

Nikolina GOTAL

Posebna zahvala: Ivici Pandži "Orkanu", umirovljenom pukovniku na pomoći pri izradi ovog priloga

**Fotografije: Screen shotovi iz filma "Amacord 1991.-2001."
Autor filma: Pavle Vranjican**

Napad na policijsku postaju Dalj

Bivša Jugoslavenska narodna armija potpomognuta pješaštvom iz prekodunavskih sela te drugih sela s većinskim srpskim stanovništvom s područja istočne Slavonije započela je svoj ubilački napad na Policijsku postaju Dalj 1. kolovoza 1991. godine.

Svjesni činjenica da pad Postaje znači i pad samog mjesta te nošeni plemenitim ciljem obrane svakog pedlja Hrvatske, policijski službenici PP Dalj nadljudskim su naporima držali svoje položaje. Kada je granatiranje utihnulo, policajcima u postaji dan je posljednji ultimatum za bezuvjetnu predaju koji je odlučno odbijen, nakon čega su, prema PP Dalj krenuli tenkovi, transporter i ostala vozila prepuna neprijateljskih vojnika.

Istovremeno je započeo novi, snažni otpor hrvatskih redarstvenika, pripadnika ZNG-a, Civilne zaštite i mještana Dalja. Žestoka borba trajala je do 10 sati, sve dok topnički projektil, ispaljen iz smjera pravoslavne crkve, nije pogodio Policijsku postaju i potpuno je uništio. Hrvatski branitelji koji nisu poginuli od topničkog projektila – brutalno su likvidirani.

Zakoni SFRJ

Prema opće poznatim podacima tijekom 1990.g. na području Republike Hrvatske provedeni su opći i višestranački izbori koji su odredili smjernice državno-političke orijentacije Republike Hrvatske, tada u sastavu SFRJ. Paralelno s tim počinju događanja koja ukazuju na mogućnost traženja rješenja nastalih pravno-političkih problema putem izravnih oružanih sukoba između regularnih tijela Republike Hrvatske (jedinica MUP-a i ZNG-a, kao braniteljskih formacija RH) i jedinica tadašnje JNA, te njoj pridruženih niže rangiranih ustrojstvenih jedinica u vidu lokalnih jedinica Teritorijalne obrane i tzv. rezervista-dobrovoljaca.

Sukladno odredbama Zakona o opće narodnoj obrani SFRJ iz 1982.g., jedinice JNA imale su višu hijerarhijsku ulogu u odnosu na jedinice TO koje su joj u tom smislu bile podređene i organizacijski i sustavom zapovijedanja. Prema istome zakonu, članku 91., Oružane snage SFRJ mogle su biti popunjene i dobrovoljcima čija su prava i dužnosti izjednačene s onima vojnih lica, a što je u događajima koji su uslijedili uključivalo angažman dobrovoljaca sa područja Republike Srbije.

Širenje nepovjerenja

Dana 14. svibnja 1990. načelnik generalštaba JNA, Blagoje Adžić, izdao je naredbu kojom se kompletno naoružanje i strjeljivo Teritorijalne obrane predaje na smještaj i čuvanje JNA. U periodu koji je u uslijedio, tijekom travnja 1991. godine otpočelo je djelovanje pripadnika službe Državne bezbednosti u sustavu tadašnjeg SUP-a Srbije, koja je poticala djelovanja političkih stranaka koje su okupljale mještane srpske nacionalnosti s ciljem širenja nepovjerenja prema mještanima drugih nacionalnosti. Takvim načinom djelovanja ukazivalo se i na potrebu naoružavanja mještana, civilnog stanovništva srpske nacionalnosti, sve pod krinkom kako je to potrebno radi osobne i neposredne zaštite od zlostavljanja i drugih oblika neprikladnog postupanja od strane pripadnika braniteljskih formacija i civila Hrvata.

Već 13. svibnja 1991. na području mjesta Dalj policijski službenici PU Osijek u krijumčarenju oružja zatekli su četiri osobe koje su kriminalistički obrađene i prepraćene u prostorije

Županijskog suda u Osijeku uz podnesenu kaznenu prijavu policije.

Tijekom lipnja i srpnja 1991. godine u više navrata izvršeno je prevoženje oružja i strjeljiva iz Republike Srbije na područje Dalja, u čemu su sudjelovali brojni mještani Dalja srpske nacionalnosti. Oni su kriomice plovilima odlazili preko Dunava na područje zvano Kamarište u Srbiji, tamo preuzimali strjeljivo te oružje modela „Špagin“ i „Thompson“ (koje su na tu lokaciju dopremali pripadnici JNA) te ga prevozili u Dalj gdje su ga, po prethodnim dogovorima, preuzimali mještani Dalja, organizirani kao dobrovoljci koji su kasnije ušli u sastav TO Dalj. Prevezeno oružje skrivano je u privatnim kućama kasnijih sudionika u oružanim djelovanjima, da bi ga mogli koristiti u trenucima kada se izda zapovijed za napad.

Osnivanje zapovjednih mjesta

Tijekom srpnja 1991. na područje isturenog zapovjednog mjesta Motorističke brigade 51. (koja je do tada bila u sastavu Kragujevačkog korpusa JNA), postavljenog kod mjesta Odžaci u Srbiji, udaljenog svega nekoliko kilometara od granice sa RH, dolaze pripadnici TO Borovo selo i dobrovoljačkih jedinica koji u koordinaciji osmišljavaju provedbu plana oružanog djelovanja u smislu agresije na teritorij Republike Hrvatske, općinu Erdut. U plan su bile uključene i dobrovoljačke jedinice sa područja mjesta Dalj, Bijelo Brdo i Borovo Selo.

Od tih trenutaka pod zapovjedništvom pukovnika Enesa Tase, 51. MB je u stanju pune pripravnosti, a od lipnja 1991. popunjena je i

rezervnim sastavom jedinice JNA s pripadnicima koji su mjestom prebivališta bili na području Srbije.

Prije oružanog napada, tijekom srpnja 1991., prijavljeni upućuje niže rangiranim jedinicama u sastavu 51. MB pisanu zapovijed kojom traži provedbu bojevog djelovanja uz nepoštivanje međunarodnih konvencija i važećih zakona, tj. navodeći da je oružano djelovanje potrebno provesti bez zarobljavanja pripadnika suprotne strane.

Kobni 1. kolovoza 1991.

U noći 31. srpnja / 01. kolovoza 1991., od 3,00 do 4,30 sati, jedinice 51. MB s pridruženim jedinicama TO počinju s tzv. "topničkom pripremom" granatirajući šire područje mjesta Dalj u dijelu gdje su se nalazile smještene braniteljske formacije, a jedan dio pogađa i sama naselja Dalj i Erdut gdje su pogođeni i civilni objekti. Paralelno s ovakvim oblikom oružanog djelovanja počinje i pješadijski napad i razmještanje jedinica TO i dobrovoljačkih četa iz smjera Borovog Sela, kao i skupno djelovanje oklopno-mehanizirane tehnike 51. MB JNA koja djeluje prometnicom iz smjera Bogojeva u Srbiji prema Erdutu, koristeći most na rijeci Dunav kod Erduta, a raspoređuju se na području Dalja i Erduta. Neposredno pred početak napada, dobrovoljačke jedinice s područja Prigrvice i jedinice TO Borovo Selo koordiniraju razmještanje svojih pripadnika i naoružanih dobrovoljaca Dalja u neposrednu blizinu braniteljskih položaja te uz značajne objekte i prometnice u mjestu Dalj.

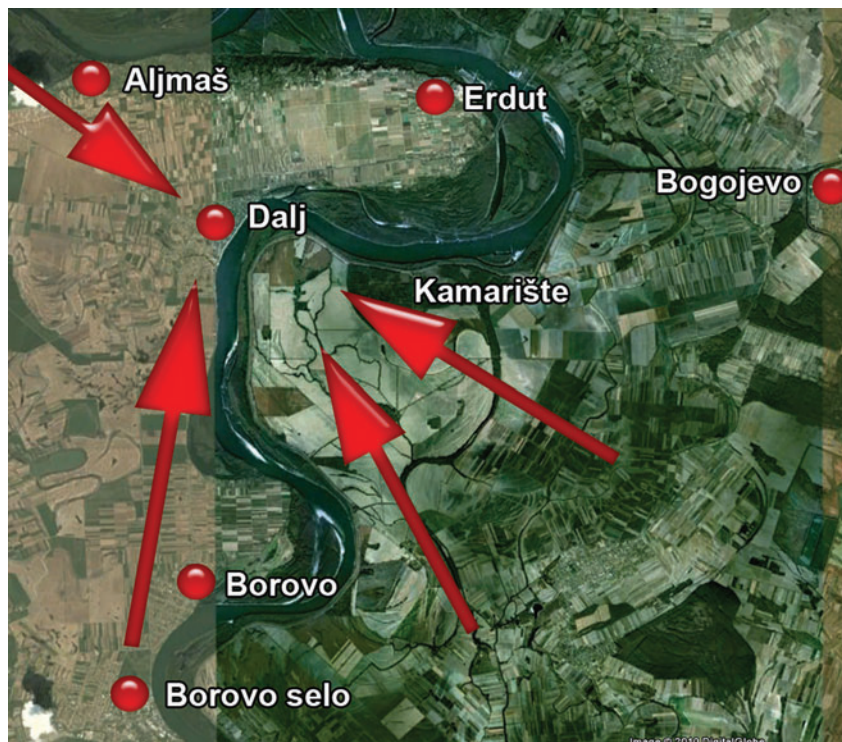
Početak napada jedinice okupljene u Borovu Selu počinju pješadijski prodor prema Dalju iz smjera juga na način da su podijeljeni u tri skupine kojima je određeno područje djelovanja i ciljevi.

Tri skupine srpskih jedinica započinju prodor u Dalj

Prva skupina upućena je nenaseljenim dijelom koji se proteže od Borova Sela prema Dalju, uz rijeku Dunav, s ciljem ulaska u Dalj kod mjesne osnovne škole i prodor u centar sela.

Druga skupina djelovala je sadašnjom prometnicom DC-519 i površinama uz prometnicu s ciljem ulaska u mjesto Dalj, savladavajući otpor braniteljskih formacija smještenih uz navedenu prometnicu te kasnije djelovanje prema policijskoj postaji i centru mjesta.

Treća skupina djelovala je na zapadnom dijelu od prometnice i naselja Dalj uz površinu nedaleko od pruge Vinkovci – Dalj - Erdut s ciljem ulaska u mjesto Dalj prema pravoslavnom groblju te dolazak u dio sela naseljen srpskim stanovništvom i raspoređivanja većeg broja naoružanih dobrovoljaca u neposrednu blizinu policijske postaje. Ova skupina imala je zadaću staviti pod nadzor Policijsku postaju Dalj i izravno „djelovanje“ prema pripadnicima braniteljskih formacija koji se nalaze u njoj jer je to bilo praktički jedino mjesto odakle su mogli očekivati bilo kakav otpor. Tada se još i ZNG zakonski

Svečano obilježavanje obljetnice tragičnog daljskog događaja

U znak sjećanja, svake se godine 1. Kolovoza u Dalju održava svečanost obilježavanja obljetnice tog tragičnog događaja. Izaslanstva i obitelji poginulih, u znak sjećanja na daljske žrtve, polažu vijence i pale svijeće pred spomen obilježjem ispred Policijske postaje.

Uz obitelji stradalih i predstavnike udruga iz Domovinskog rata, svečanom obilježavanju 19. godišnjice od napada na PP Dalj, ove su godine nazočili i predsjednica Vlade Jadranka Kosor s izaslanstvom, ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko, ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić, predstavnici Ravnateljstva policije, SOA-e, županije, grada i općine.

Premijerka Kosor na obilježavanju 19. obljetnice:

„Danas je dan kad se prisjećamo neravnopravne bitke koju su, tog 1. kolovoza 1991. godine, svjesni da ne mogu pobijediti, vodili oni kojima danas izražavamo zahvalnost, a ipak su ostali do kraja. Ovi ljudi zbog kojih smo danas ovdje, koji su dali svoje živote na ovome mjestu, koji su hrabro branili Dalj, ovu postaju, budućnost svoje zemlje i svih nas, usmjeravaju nas što moramo raditi i danas, i sutra i u svakoj drugoj budućnosti. Biti bolji. Oni nas na to

obvezuju. Danas je dan kada se prisjećamo onih teških olovnih vremena i stanovnika ovog područja, slike beznađa, odlazaka ljudi i djece s vrećicama u ruci. Te slike trebaju nam dati novu snagu za novo danas i za novo sutra. Ako smo to sve preživjeli, ako smo ostali na nogama, ako smo savladali takvu žrtvu i bol, onda možemo riješiti sve probleme i savladati sve prepreke.

Ministar Karamarko u Dalju 2010: „Pripadnici MUP-a prvi su stali u obranu svoje domovine“

„Stradanje i život kao trajni залог položen na oltar Domovine redarstvenika, pripadnika Zbora narodne garde i Civilne zaštite u Dalju, doprinijeli su ostvarenju stoljetnog sna hrvatskoga naroda za vlastitom državom. Ta spoznaja, posebice nama djelatnicima MUP-a, daje za pravo i u ovoj prigodi istaknuti kako su pripadnici MUP-a prvi stali u obranu svoje domovine Hrvatske, kako su upravo MUP-ove postrojbe bile nukleus iz kojeg su se tijekom Domovinskog rata razvile Hrvatska vojska i Hrvatske oružane snage. Pripadnici Ministarstva unutarnjih poslova na taj su način dali neizmjerljiv doprinos obrani, stvaranju i očuvanju suvereniteta i cjelovitosti Hrvatske tijekom cijelog Domovinskog rata.“

vodi kao ustrojstvena jedinica unutar MUP-a, a sve aktivnosti koje su se provodile bile su u koordinaciji s MUP-om, odnosno PP Dalj.

Sve kuće koje su se nalazile neposredno uz policijsku postaju zauzeli su pripadnici paravojnih formacija i iz njih su oružano djelovali u smjeru PP.

Napad na Policijsku postaju Dalj

Dana 1. kolovoza 1991. u 4,10 sati počinje, ničim izazvan, oružani napad prema pripadnicima MUP-a i ZNG-a smještenih u Policijskoj postaji Dalj, koji je popraćen i oružanim napadima na druge braniteljske položaje u mjestu i neposredno uz mjesto Dalj.

Napadi započinju i na području parka koji je smješten pored osnovne škole.

Jedinice TO Borovo Selo i dobrovoljačke jedinice iz Prigrevice izvršili su aktivni napad

pješadijskim automatskim naoružanjem prema braniteljima koji su bili smješteni u osnovnoj školi, kako bi spriječili dolazak pripadnika paravojnih formacija obalom rijeke Dunav. S obzirom na silinu napada i sve intenzivnije djelovanje ovih jedinica, branitelji su se odlučili na predaju i polaganje oružja kako bi prekinuli pucanje.

Navedene jedinice ušle su u objekt osnovne škole gdje su im branitelji predali oružje, nakon čega su ih prisilili da sa sebe skinu svu odjeću i pucajući iz automatskog vatrenog oružja ubili pet pripadnika ZNG-a: Tunicu Belečetića, Ivana Dizdara, Dražena Kiša, Darka Sekulića i Đuru Lončareka. Istovremeno, hrvatskog policajca Josipa Kemenjija zaklali su nožem.

S druge strane, istovremeno je izvršen snažan oružani napad na braniteljske pozicije

smještene uz prometnicu DC-519, kod mjesnog vodovoda, gdje su se, zbog siline napada, branitelji bili prisiljeni povući prema naseljenom mjestu. Branitelji su tada kontaktirali druge položaje i dobili usmjerenje da krenu prema Aljmašu odakle su se trebali aktivno uključiti u oružane borbe na drugim pozicijama. Slušajući zapovijedi, branitelji su do Aljmaša pokušali doći krećući se uz prugu Vinkovci – Dalj - Erdut, no na obradivim površinama ušli su u zasjedu pobunjenih Srba. U zasjedi su svoje živote izgubili Zdravko Kovčalijski, Ivan Horvat, Ivica Abramović, Dragan Cesarec, Željko Roguljić i Vlado Varga. Dva hrvatska branitelja, Tomislav Hajduković i Siniša Maušić predali su se odlažući oružje i podižući ruke, a na tom se mjestu našao i branitelj Slavko Vileta. Srpskim ekstremistima iz Borovog Sela predali su se i Željko Kamenar te Filip Džanko.

Nakon navedenih događanja pripadnici TO zarobljavali su mještane za koje su smatrali da su u rodbinskim i drugim vezama sa hrvatskim braniteljima i članovima HDZ-a te ih odvozili u zatvor formiran u Borovom Selu. U zatvorskim prostorijama TO Borovo Selo, a kasnije i TO Dalj, Hajduković, Magušić i Kamenar doživjeli su gruba psihička i fizička zlostavljanja.

Drugi dio ove naoružane skupine krenuo je prema Policijskoj postaji Dalj i prema centru naselja gdje su, prolazeći kroz mjesto, ubili civile Andriju Ripića i Ivana Sabu ispred objekata u kojima su prebivali.

Treća od navedenih skupina pripadnika TO Borovo Selo izvršila je napad na Policijsku postaju Dalj, a za vrijeme pozicijskog raspoređivanja ubili su civila Stjepana Lijića.

U napadu na Policijsku postaju Dalj, tijekom aktivnih oružanih djelovanja, srpski ekstremisti su zarobili hrvatskog pričuvnog policajca Marka Andabaka, te ga odveli u zatvor u Borovom Selu, gdje je psihički i fizički zlostavljan.

Planirani napad nije išao baš onako kako su oni očekivali, odnosno otpor je bio veći od očekivanog i tada dolazi do potrebe da se aktivira i vojska. JNA je prešla preko mosta u Erdutu i odradila jedan tenkovski defile na način da je jedna jedinica otišla u Bijelo Brdo i blokirala mogućnost naših jedinica da dođu u pomoć. Drugi defile ušao je u Dalj, a treći u Erdut.

Odmah nakon okupacije, srpske paravojne formacije su formirale tzv. „štab Teritorijalne obrane“ kao mjesnu vlast i mesnu zajednicu kao oblik civilne vlasti. Pod upravom u po naredbama štaba Teritorijalne obrane došlo je do zlostavljanja i ubojstva hrvatskog stanovništva.

Pored toga štab TO je uveo prisilni rad, kućna zatočenja i pljačkanja pod krinkom službenih istraga. Tijekom bježanja mnoge su građane uhvatili srpski paravojnici. Danas se 300 stanovnika Dalja tretira kao „nestale osobe“. Čini se da je broj ubijenih veći od broja u službenim statistikama.

(Izvor: Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata)

Pad policijske postaje Dalj

JNA ušla je u Dalj sa tri tenka i oklopnim transporterom. Jedan tenk rasporedili su kod pravoslavne crkve nadomak PP i od tamo su prvi puta granatirali PP. Branitelji unutar PP tražili su prekid vatre jer su se u vrijeme aktivnog oružanog napada u prostorijama policijske postaje, namijenjenih za stanovanje, nalazili Zorica Butorac i njezina dva sina. Zorica je tada bila supruga pripadnika MUP-a Đure Butorca, koji je na korištenje imao stan na gornjem katu objekta policijske postaje. Tijekom oružanog napada na PP Dalj, pripadnici MUP-a, najčešće Josip Glibušić, kontaktirali su s braniteljima na drugim pozicijama UKW vezom i putem telefona, kao i sa operativnim dežurstvom Policijske uprave u Osijeku te ih izvještavali o snažnom oružanom napadu, kao i o tome da se u policijskoj postaji nalazi obitelj Butorac. Iako su te informacije službenici PU Osijek prenosili oficirima JNA zaduženim za kontakte, pripadnici JNA nisu prekinuli napade na PP niti svojih jedinica u sastavu 51. MB, niti niže rangiranih dobrovoljačkih jedinica i TO-a jer su i sami aktivno bili uključeni u napade. Pripadnici JNA pozivali su branitelje iz policijske postaje da se predaju, a ubrzo nakon toga pucanjem iz tenka, koji se nalazio nedaleko od pravoslavne crkve, pogodili su objekt policije. Zorica Butorac i jedan od njezinih sinova zadobili su ozljede, a nekoliko branitelja koji su se nalazili u podrumu usmrćeni su uslijed eksplozije i urušavanja zidova.

Tijekom oružanog napada usmrćen je veliki broj pripadnika MUP-a i ZNG-a koji su se nalazili u Policijskoj postaji.

U jednom trenutku, između 9 i 10 sati ujutro, došlo je do prekida napada na PP. U tim su trenucima Zorica Butorac i sinovi napustili objekt, a pripadnici paravojnih formacija odveli su ih u privatnu kuću smještenu nasuprot PP. Nakon njihova izlaska iz postaje, započelo je novo granatiranje gdje više nije postojala mogućnost pružanja oružanog otpora.

Za vrijeme ovih događanja u sadašnjoj ulici Ivana Horvata-Bečara nalazio se pripadnik MUP-a Mijo Džanko, izložen pucanju iz automatskog vatrenog oružja. U nastojanju da potraži zaklon i na taj način se zaštiti, policajac je ušao u jedno dvorište gdje su se nalazili naoružani pripadnici TO iz Borovog Sela. Džanko je pod prijetnjom oružja položio na tlo svoje oružje i u znak predaje podigao obje ruke u vis, nakon čega su ga Srbi odveli do stupa i vezali mu obje ruke za stup te mu oružjem repetiranim u njega prijetili da će ga ubiti. Netom poslije toga pripadnici paravojnih postrojbi su ga natjerali prema PP uzdignutih ruku sa zadaćom da od policije i branitelja u postaji zatraži predaju naoružanja i objekta. U trenucima Džankova dolaska ispred PP i traženja naložene predaje, sa oklopnog transportera JNA ispaljeno je nekoliko strjeljiva u njega i on je poginuo ispred zgrade policije.

Za to vrijeme pripadnici JNA sa oklopnih vozila pozivali su hrvatske branitelje na predaju garantirajući im potpunu sigurnost, no nisu prekidali pucanje i nisu pozivali dobrovoljačke jedinice i TO na prekid borbenih aktivnosti.

Branitelji koji su se još uvijek nalazili u Policijskoj postaji odlučili su istaknuti bijelu tkaninu. Prozoru je prišao Josip Glibušić, dok su se u postaji nalazili još i Josip Čičak, Dario Dujmović i Antun Mihaljev. Glibušić je jasno istaknuo bijelu tkaninu u znak predaje, no oglašujući se na tu spoznaju pripadnici JNA, TO i dobrovoljačkih jedinica nastavili su s pucanjem na preostale branitelje unutar PP. Iz tenka JNA koji je prišao Policijskoj postaji Dalj na razdaljinu manju od 100 metara, ispaljena su dva tenkova projektila od kojih su Glibušić, Dujmović i Mihaljev poginuli. Neposredno prije ispaljenja projektila, jedini preživjeli, Josip Čičak, izašao je iz PP preko stražnje – dvorišne strane, uspio preskočiti

Prvog kolovoza 1991. svoj život za Domovinu dali su:

Pripadnici policije:

Josip Glibušić, Slavko Putnik, Đuro Butorac, Zdravko Kovčalijski, Zlatko Takač, Dario Dujmović, Ivan Horvat, Jovica Matin, Željko Svalina, Goran Mihaljević, Stjepan Pavić, Mladen Palinkaš, Antun Mihaljev, Vinko Dujić, Mijo Džanko, Josip Kemenji, Boško Paradžik, Stanislav Guljašević, Petar Kovčalijski, Josip Kraštek.

Pripadnici Zbora narodne garde:

Ivica Abramović, Tunica Belečetić, Dragan Cesarec, Ivan Dizdar, Željko Đakalović, Stanislav Eljuga, Dražen Kiš, Dario Ligenza, Đuro Lončarek, Željko Roguljić, Branko Sabljo, Darko Sekulić, Vlado Varga, Mario Vuknić, Marko Poplašen.

Pripadnici Civilne zaštite:

Ile Galić, Andrija Ripić, Drago Kovčalijski, Franjo Kovčalijski.

bedem i pobjeći, nakon čega se skrivao u privatnim kućama do trenutka kad ga Srbi nisu zarobili.

Nakon navedenih događaja, u PP Dalj ušli su naoružani pripadnici TO Borovo Selo pucajući rafalno automatskim vatrenim oružjem, ne vodeći brigu o tome nalaze li se tamo ranjenici kojima je potrebna pomoć.

Ovim su činom spriječeni svi oblici obrane Dalja od strane hrvatski branitelja, a na području Dalja i Erduta pripadnici 51. MB i pripadnici jedinice TO Borovo Selo te dobrovoljačke jedinice Prigrevice i Dalja uspostavili su oružanu kontrolu i nadzor nad mjestom.

Supruga ga bila primorana pozvati na predaju

U dvorištu jedne kuće došlo je do oružanog sukoba između pripadnika MUP-a Đure Butorca i dva naoružana daljska dragovoljca. U međusobnoj pucnjava oba su srpska ekstremista ozlijeđena, a Butorac se sklonio u jednoj kući. Iz kuće u kojoj je prethodno bila sklonjena, Srbi su izveli Đurinu suprugu Zoricu i poslali je na lokaciju gdje se nalazio njezin suprug sa zadaćom da ga pozove na predaju. Butorac je rekao da će se predati ali

**Informacija o angažovanju JNA kod Dalja
01.08.1991. godine / Saveznom sekretarijatu za
narodnu obranu, 12.08.1991.**

„Ispred PP Dalj jedinica je stigla u 9,30 časova. Upućen je ultimativni zahtev svima da odmah prekinu sa vatrom i da se povuku. Ovaj zahtev jedinice prihvatile su sve snage koje su se nalazile u neposrednoj blizini (uključujući i snage MUP-a i naoružane meštane). Zahtev nisu prihvatila lica koja su se nalazila u Policijskoj stanici, već su otvorila vatru po jedinici JNA. Nakon toga, komandir jedinice ultimativno se obratio licima u policijskoj stanici da prekinu sa vatrom ili će na istu odgovoriti svim raspoloživim sredstvima. Kako zahtev nije prihvaćen, otvorena je vatra iz tenka po zgradi ispaljivanjem 3 granate. Pripadnici JNA su nakon prekida vatre ušli u Policijsku stanicu koja je bila znatno oštećena, ne samo od dejstava JNA, već i od vatre naoružanih meštana.“

(Izvor: Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar
Domovinskog rata)

isključivo pripadnicima JNA, smatrajući kako će mu to donijeti sigurnost od zlostavljanja ili ubojstva. Butorac je uzdignutih ruku i bez oružja krenuo ulicom do raskršća gdje je netko glasno viknuo njegovo ime. U tom je trenutku jedan od pripadnika TO iz Borovog Sela spalio dva duga rafala iz automatskog oružja prema Butorcu. Na udaljenosti od oko 10 metara nalazio se tenk JNA na čijem se vrhu kupole nalazio poručnik koji nije ništa poduzeo kako bi spriječio i sankcionirao ovakvo ponašanje.

Etničko „čišćenje“

Tijekom tog istog dana, 1. kolovoza 1991. navedene jedinice otpočele su sa tzv. „čišćenjem“ ulazeći nasilno u privatne kuće mještana nesrpskih obitelji, opravdavajući to ciljem pronalaska pripadnika braniteljskih formacija.

Tijekom dana i noći ubijali su civile, zarobljavali mještane te ih odvodili u zatvor u Borovu Selu. Nekoliko dana kasnije zarobljenici su vraćeni u Dalj i premješteni u zatvorski prostor pod kontrolom novoformirane TO Dalj u prostoru tzv. „Doma kulture“. Na toj lokaciji zarobljeno civilno stanovništvo zlostavljano je pod optužbama da su pomagali pripadnicima braniteljskih formacija.

Napuštanje ognjišta

Dana 1. kolovoza 1991. u kasnim poslijepodnevним satima skupina mještana Dalja, većinom Hrvati, odlučili su napustiti Dalj zajedno sa još jednim dijelom branitelja i krenuli su prema Osijeku izašavši na prometnicu DC-213. Pored željezničke stanice u Dalju zaustavila ih je skupina naoružanih vojnika JNA u pratnji nekoliko oklopnih vozila i zadržala ih na toj lokaciji u sve do jutra 2. kolovoza 1991.

Toga dana u prijepodnevним satima JNA je s mještanima organizirala prijevoz prema Osijeku i Srbiji, dajući mještanima odluku na koju stranu će otići. Jedna skupina mještana i branitelja presvučenih u civilnu odjeću uputila se prema Osijeku. Dolaskom u mjesto Bijelo Brdo autobus su zaustavili naoružani srpski ekstremisti iz tog mjesta i iz autobusa izdvojili muškarce za koje su pretpostavljali ili znali da su branitelji ili pripadnici njihovih obitelji. Između ostalih Damir Huber, Tomislav Kilić i Damir Huljević. Veći broj tih muškaraca upućen je autobusom natrag u Dalj gdje su ih dočekali naoružani pripadnici TO Dalja i Prigrvice.

Po dolasku u Dalj u autobus su ušla dva pripadnika TO Dalj, izdvojili Dragu Kovčaliju i odveli ga u tzv. „Dom kulture“ koji su na korištenje preuzeli naoružani dobrovoljci Dalja. Nakon toga, izdvojili su još osam zarobljenika: Željka Lovrića, Rudolfa Lovrića, Dragutina Pavoševića, Dalibora Pružinaca, Tomislava Kovačevića, Maria Lazara, Antuna Antunovića i Daniela Pavića.

Jedan od naoružanih mještana Dalja srpske nacionalnosti odveo ih je do lokacija na kojima su se nalazila mrtva tijela branitelja i civila, kako bi njihova tijela premjestili sa lokacija gdje su ubijeni. Koristeći traktor s prikolicom, zarobljenici su trupla odvezli na katoličko groblje u Dalju gdje su pokopani. Tijela koja nisu bila pokopana stajala su tri dana na groblju sve do dolaska hladnjače kojom su ih prevezli u Osječku bolnicu na obdukciju.

Petog kolovoza 1991. iz zatvora pod kontrolom pripadnika TO Dalj civili Ante Perković, Nikola Kovač, Stjepan Penić, Franjo Kovčalija i Drago Kovčalija odvedeni su u neposrednu blizinu pravoslavnog groblja gdje su tijekom prijepodnevних sati natjerani da kose travu. Istoga dana Srbi iz Prigrvice ubili su ih, a njihova su tijela pokopali nedaleko od pravoslavnog groblja.

„Srpska dobrovoljačka garda“ pod zapovijedanjem Arkana

Iako je prema načinu postupanja pripadnika JNA i dobrovoljačkih jedinica jasno kako je TO Dalj formirana već tijekom 1. kolovoza 1991., važno je napomenuti da je 6. kolovoza 1991. u mjestu Šodolovci, tada pod privremenom okupacijom JNA i drugih postrojbi, održan sastanak na kojem je uređena zapovjedna struktura TO Dalj, kao i druge formacije okupiranog područja. Tada se u sustav TO na privremeno okupiranom području uključuje i jedinica oformljena od strane Resora bezbednosti MUP-a Srbije pod nazivom "Srpska dobrovoljačka garda" koja kasnije naziv mijenja u "Tigrovi" pod neposrednim zapovijedanjem Željka Ražnatovića zvanog Arkan.

Kaznene prijave:

Tijekom devedesetih godina podnesen je čitav spektar kaznenih prijava vezanih za oružanu pobunu, terorizam i ostala kaznena djela Srba na tom području. Međutim, Zakonom o oprost, svi počinitelji ekskulpirani su od odgovornosti. U državnom interesu smatralo se da će to omogućiti

reintegraciju tog područja i suživot ljudi na tom području. A odluka je donesena na najvišim razinama.

Jedina optužnica koja je ostala aktualna jest ona iz 1991. godine koju je Županijsko državno odvjetništvo uputilo Županijskom sudu Osijek.

Važeća optužnica iz listopada 2001. godine podignuta je protiv 22 osobe koje su optužene da su počinile kaznena djela. Protiv dvije osobe sudski postupak je završen te su oni pravomoćno osuđeni. Protiv jedne osobe sudski postupak je još uvijek u tijeku.

Također je utvrđena odgovornost Enesa Tase – zapovjednika tadašnje 51. MB da je bio zapovjedno odgovoran (ne neposredni izvršitelj) kojem su bile podređene sve jedinice koje su počinile zločine. Kaznena prijava protiv Enesa Tase filtrirana je, provjerena kroz sudsku istragu i završena. Optužnica je pravomoćna. Sve aktivnosti koje su obuhvaćene u kaznenoj prijavi vojnog su karaktera, a odnose se na 1. kolovoza 1991., iako je kaznena prijava za njegovu zapovjednu odgovornost upućena za kompletan spektar događanja do 30. studenoga 1991. godine.

Sjećanja:

Vinka Glibušić, supruga ubijenog policajca Josipa Glibušića

Nakon rada u Zagrebu i Osijeku, policajac Josip Glibušić dobio je premještaj u PP Dalj.

Nedugo nakon dolaska u novom mjestu stanovanja upoznao je svoju buduću suprugu Vinku. Ubrzo su se vjenčali, započeli zajednički život i dobili sina Domagoja. U Dalju su kupili staru kuću, u čijem su dvorištu te 1991. planirali gradnju nove kuće za koju su već kupili građevinski materijal. Ipak, njihovi se planovi nisu ostvarili. Do kobnog 1. kolovoza Vinka se ne sjeća nikakvih konkretnih događanja u Dalju, osim političkih previranja. Jedne se scene Vinka prisjeća kao da je bila danas: „Neposredno prije događaja u Borovom Selu, kad sam se vraćala sa suprugom od njegovih roditelja, u tom sam mjestu ispred Općine po prvi puta vidjela četnika uniformi, sa dugačkom bradom, koji je sjedio na stolici držeći pušku. Bila sam šokirana. No, prvi događaj

koji nas je zaista sve uznemirio bio je masakr policajaca u Borovom Selu“, priča Vinka. Za to vrijeme u Dalju su Srbi imali uigrane scenarije koje su radili kako bi napravili pomutnju među mještanima. „Moja susjeda, srpske nacionalnosti, s kojom sam bila jako dobra jednog dana me nazvala i sva uznemirena rekla mi da ne zna što da radi. Nazvali su je na telefon i rekli joj da se mora spakirati i odseliti jer „ustaše“ napadaju sa svih strana. Rekla sam joj da su to besmislene priče gluposti i da dođe kod mene ako se boji.“

Srbi su imali i scenarije s prijevozima mještana do kuća. Izlazili su u Bogojevo na bogojevački most, preko Bačke Palanke i onuda se vraćali natrag kako bi simulirali agresivan odnos Hrvata prema mještanima srpske nacionalnosti i tako ih uplašili. Vinka ni sama nije vjerovala da će se dogoditi ono što je uslijedilo.

Vinka Glibušić

Nekoliko dana prije 1. kolovoza, Josip i Vinka svog su trogodišnjeg sina ostavili kod bake i djeda u Ivankovu, odakle je Josip rodom.

Tada 26-godišnja mlada žena, u to se vrijeme angažirala pri Crvenom križu i prvoj pomoći koja je bila smještena u zgradi tadašnjeg vrtića u Dalju. Prisjeća se da se tog 1. kolovoza pucalo na navedeni objekt iz okolnih srpskih kuća. Njen suprug bio je u postaji, odnosno ispred postaje na straži, kad su počeli neredi. Ono što je kasnije čula jest da je Josip izvodio suprugu policajca i njihova dva sina koji su živjeli na gornjem katu PP, iz postaje, sa bijelom zastavom. Pucalo se čitavu noć, a oko 10 sati sve je utihnulo. Navečer, 1. kolovoza, nekoliko grupa Hrvata okupilo se kod jedne kuće. „Uzeli smo nekakvu plahtu i na njoj nacrtali crveni križ te tako krenuli kroz ulice, a naši ljudi putem su nam se pridruživali. Skupilo nas se oko 200 - 300 s namjerom da krenemo prema Aljmašu. Bilo nam je rečeno da će nas pokupiti nekakav brod, međutim nisu nas pustili. Kod željezničke stanice zaustavila nas je JNA i rezervisti i sve nas pretresli. Čitavu noć i sljedeće jutro držali su nas u kanalima punim vode uz cestu. U međuvremenu su dolazili četnici iz Bijelog Brda pregovarati s oficirima. Tek su nas u podne odlučili pustiti. Rekli su nam da će nas pustiti ukoliko uspijemo sami sebi organizirati nekakav prijevoz. Tako smo između sebe imali dva vozača autobusa koji su otišli pokupiti svoje autobuse. Nas preko 100 utrpalo se u svaki

autobus. No, rekli su nam da ne možemo u Aljmaš jer je on također blokiran. JNA nam je s oklopnim vozilom činila pratnju. Prvi autobus u kojem sam se i ja nalazila pustili su kroz Bijelo Brdo, drugi nisu. Nas su iza Bijelog Brda iskricali i pustili da idemo. Iz drugog autobusa iskricali su sve koji su četnicima bili poznati, većinom gardiste i pripadnike ZNG-a. Moji su roditelji izašli okolnim putem, kroz Srbiju. S obzirom da su Srbi na granici imali popise svih policajaca, ja se, kao supruga jednog od njih, nisam usudila izaći. Tek sutradan, kad sam uspjela doći do Osijeka, saznala sam da je moj Josip ubijen“, prisjeća se ova žena sa suzama u očima. „Nekoliko dana morala sam čekati da se mom sinu izradi putovnica. Nakon toga otišli smo u Njemačku kod kumova, a iz Njemačke u Belgiju gdje smo do 1992. godine živjeli kod Josipove sestre. Ni sama nisam vjerovala da će se to dogoditi, nisam vjerovala da ću tako dugo biti u izgnanstvu. Čitavo sam vrijeme mislila da će sve to završiti za nekoliko dana. Po povratku u Osijek, u listopadu 1992. počela sam raditi u PU.

„Nečije su sudbine jednostavno suđene da ne budu sretne“

Domagoj je odrastao i krenuo u medicinsku školu za fizioterapeuta. U trećem razredu, 2006. godine teško se razbolio i dobio karcinom limfnih čvorova. Iako je bio na dvije transplantacije, nije uspio preživjeti. Nečije su sudbine jednostavno suđene da ne budu sretne.“ - objašnjava ova hrabra žena tješeći nas i sebe.

„Mom je sinu u školi predavala jedna časna sestra kojoj je on puno pričao o meni. Ona ga je jako voljela i nakon njegove smrti jako smo se zblížile. Puno mi je pomogla u najtežim trenucima.“ Niti nakon povratka u Osijek, niti nakon ekshumacije voljenog supruga 1998. godine, Vinka se nikada nije raspitivala o detaljima smrti, kojeg i danas spominje kao „moj Josip“ jer joj svako dodatno saznanje i podsjetnik nanosi još veće rane. Poslije Josipove smrti Vinka se više nikad nije udavala. „Po prirodi nisam slabić ni pesimist. Mogu reći da mi vjera pomaže hodati kroz život. Čovjeku koji ne vjeruje u ništa puno je teže,“ zaključila je Vinka

Nikolina GOTAL
Fotografije: Ivica Lajtnar
Arhiv HTV-a

UDOBNA IM BUDI

Na mladom stablu života umro
je jedan cvijet, za one što plaču
za njime umro je jedan svijet.

Zato molim za one što
više nisu s nama, dadoše
mladost, živote da bolje
bi bilo nama!

Ne daj da zaborav padne, na
žrtve taj mladi svijet, u riznici
duše tvoje počiva i moj cvijet!

O svetoj slobodi tvojoj
svoje je snove snio za
te je život dao jer ti je
prijatelj bio!

Udobna im budi Croatia mati, s
ljubavlju ih zagrlj u krilo! Da su oni
sada ovdje među nama vjeruj tebe,
tebe ne bi bilo!

Veljko Mandić

*U spomen našem sinu
Mariju Mandiću (03.03.1971 -12.11.1991.) i svim
poginulim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu
majka Ana i otac Veljko*

DRAGI TATA...

Otišao si, otišao si putovima dalekim i
Stazama koje vode u beskraj,
Daleko su te staze, ali opet preblizu moje duše
Da bih te zaboravio, preblizu...
Živim iz dana u dan s mislima na tebe
Živim za ljude koji me vole
Vole onakvog kakav jesam.
I to je razlog zbog kojeg
Čekam novu zoru, novi izlazak žarkoga sunca.
Užasno boli pomisao na tvoje nježne ruke
Na tvoje prekrasne oči, na tvoj istinski osmijeh.
Nisi doživio da češljaš svoje sijede kose,
da parkom ponosno šetaš sa svojim unucima
da ih grliš, da ih ljubiš...onako kao što si mene ljubio, tata.
Nisi doživio godišnjice svoga braka,
Rođendane svoje voljene...
Nisi tata doživio moju pričest, krizmu, 18. rođendan,
Rođendan kojemu se svako mlado biće posebno veseli.
Jednostavno su te oteli iz moga zagrljaja i moga života.
Znaš, tata, prošlost je za druge ljude...
Ljude kojima osjećaji vremenom utihnju.
Ali za mene ona ne postoji...
Trenutak kada su te položili u svetu zemlju
Za koju si krv prolio...
I onda kada sam sretan i onda kada sam tužan.
I onda kada me sve vuče k tebi...
Taj trenutak živi neprestano u meni...
Moja bol zbog tebe, tata, je toliko velika da...
Da joj lijeka nema...ranjenom se srcu pomoći može
Ali slomljenome nikada...
Idem sada tata, odlazim iz prostorija svojih misli
Iz prostorija u kojima osjećam mir i spokoj,
Osjećam tvoju blizinu...
Odlazim nazad u svijet, među ljude, među zavist i zloću...
Ali znaj dragi moj tata, iako si mrtav ti živiš i dalje,
U mojim molitvama, u mojim pjesmama...

Krešimir Šimić

*Krešimir Šimić, sin poginulog hrvatskog branitelja
Gorana Šimića iz Slavenskog Broda*

LIIJEPA NAŠA DOMOVINO
OJ JUNAČKA ZEMLJO MILA
STARE SLAVE DJEDOVINO
DA BI VAZDA SRETNNA BILA

